Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...най 1921 оной ...ин 21-hээ гарана | № 165 (16688) | 1984 оной июлиин 19, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

«СОЮЗ Т-12» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ программын ёhoop 1984 оной июлиин 17-до Москвагай сагаар 21 час 41 минутада Советскэ Союзhaa «Союз Т-12» гэжэ замбуулинай онгосо ниидхүүлэгдэбэ. Онгосын командир Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт полковник Джанибеков Владимир Александрович, борт-инженер, Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Савицкая Светлана Евгеньевна болон космонавт-шэнжэлэгшэ Волк Игорь Петрович гэгшэдhээ бүридэhэн экипаж онгосые жолоодоно.

Ниидэлгын программын ёhoop «Салют-7»—«Союз Т-11» гэжэ замбуулинай комплекстой онгосо залгалдан холбогдохоор хараалагдана. Владимир Джанибеков, Светлана Савицкая, Игорь Волк 1984 оной февралиин 9-hөө жолоододог комплекс дээрэ хүдэлжэ байhан Леонид Кизимтэй, Владимир Соловьевтой, Олег Атьковтой хамта эрдэм, техникын талаар шэнжэлгэнүүд болон туршалгануудые хэхэ болоно.

«Союз Т-12» гэжэ онгосын түхеэрэлгэнүүд hаадгүй hайнаар хүдэлнэ. Владимир Джанибековэй, Светлана Савицкаягай ба Игорь Волкын бэенүүд hайн. «Союз Т-12» гэжэ онгосын экипаж ниидэлгын хараалагдаhан программые дүүргэжэ эхилээ.

ЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ—БУЛТАНАЙ ХЭРЭГ!

Республикымнай ажалшад энэ жэлдэ 500 мянган тонно үбhэ, 215 мянган ...но сенаж, 45 мянган тонно витаминтай ногооной гурил, 1 миллион тонно шэ...э тэжээл, тэрэ тоодо 30 мянган тонно холимол силос бэлэдхэхэ социалис уял...ай юм.

Июлиин 16-най мэдээгээр бүхыдөө 10547 тонно үбhэн, 4536 тонно сенаж, ...4 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэгдээд байна.

Нүхэдүүд! Тэжээл бэлэдхэлгын халуун үедэ бүхы хүсэ шададалаа элсүүл... социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлээл!

* * *

...МХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

...а ондо Кабанскын ... колхоз, совхозууд ...адууhа малда 19.181 ...үбhэ бэлэдхэхэ түХуряалгын эхилhэн...ю районой ажахы...07 гектарай талмай ...бhэ сабшаад байна. 1023 гектарhaa үб...яагдажа, hайн ша...шэмэ ехэтэй 1057 үбhэн hүрилэгдөөд... Эндэ районой тү...хынууд — туршал...эриин «Байкаль... ажахын, Кабанскын ...й фабрикын коллек...үбhэ хуряалгада түябана. Эдэ ажахынууд тус тустаа 385, 243 тонно үбhэ hүрилжэ шадаа. Тингэбэшье ажахы бүхэндэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрине улам эршэтэйгээр ябуулха, хүн зониие олоор хабаадуулха эрилтэ тохёолдоhон үе саг табина бшуу.

Мүнөө районой ажахынууд түсэбөөр хараалагдаhан витаминтай ногооной 2500 тонно гурил бэлэдхэхын тула хүдэлмэрээ эртэ үглөөгүүр эхилээд, үдэшын харанхы болотор хүдэлнэ. Һүүлэй мэдээгээр районой ажахынууд 543 тонно hайн шанартай витаминтай гурил бэлэдхэбэ. Энэ тэжээл бэлэдхэлгээр дурсагдаhан түрүү ажахынууд мүн лэ эрхимлэжэ ябана. Тэдэнэр тус тустаа 120, 122 тонно ногооной гурил гаргажа, складта тушаанхай.

Зарим ажахынууд силос даража эхилээ. Энэ жэлдэ районой ажахынууд ниитынгээ адууhа малда 80 мянган тонно силос бэлэдхэхэ түсэбтэй. Эндэхи Хандалын, Большереченскэ совхозууд силос даралгаяа эмхитэйгээр эхилээд, тус тустаа 22,7 ба 34 тонно силос бэлдээ.

Иигэжэ Кабанскын районой ажахынууд ниитынгээ адууhа малда гүйсэд хүрэхөөр тэжээл бэлдэжэ абахын тула эрпзээ шангадхан хүдэлжэ байна.

Д. ДАШИЕВ,
манай корр.
Кабанскын район.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—УЛААН ТУГ

Һүүлэй мэдээгээр Хэлгын совхоз 1450 центнер үбhэ хуряажа абаад байна. Үбhэшэдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүн долоон хоног бүридэ гаргагдажа, эрхимлэгшэдээ тодоруулна. Үнгэрөөд байhан долоон хоногой дүнгөөр Николай Владимирович Баженовэй хүтэлбэрилдэг звено түрүү hуури эзэлбэ. Эдэнэр энэ үе соо 250 центнер үбhэ хуряажа абаа.

— Байгша ондо манай Бэшүүрэй районой нютаг нугануудта ногооной гараса муу. Тингэбэшье hаань, манай звеногой гэшүүд сабшалангай ехэнхи газарые гар хажуураар сабшажа, түсэбөөр хараалагдаhан үбhэеэ саг соонь хуряажа абахаар эрмэлзэнхэйбди, — гэжэ звеное даагша нүхэр Баженов мэдүүлнэ.

Залуу коммунист Георгий Георгиевич Баженовэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звено хоёрдохи hуури эзэлhэн байна.

Ниитын малда үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ халуун хаhын үедэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн эдэ хоёр звеногой хүндэлэлдэ ажалай алдар солын Улаан туг совхозой түб hууринда үргэгдэбэ. Мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн звенодо совхозой дирекци, партком, профком, комсомолой комитедэй дамжуулгын Улаан тугхан барюулагданхай.

Д. ДАМБАЕВ,
манай тусхай корр.

«СОЮЗ Т-12» ОНГОСЫН КОМАНДИР ДЖАНИБЕКОВ Владимир Александрович

Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт Владимир Александрович Джанибеков 1942 оной майн 13-да Ташкентскэ областиин Бостанлыкска районой Искандар гэжэ hуурин тосхондо түрэhэн байгаа.

1965 ондо Ейскэ летчигүүдай сэрэгэй авиационно дээдэ училищи дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр Агаарай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ летчик-инструктораар алба хээ.

В. А. Джанибеков — 1970 онhoo Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

1970 ондо тэрэ космонавтнуудай отрядта оруулагдаhан байгаа.

В. А. Джанибеков замбуулинай гурбан ниидэлгэ хээ юм. 1978 оной январьда «Салют-6» станцида түрүүшын экспедици абаашаhан «Союз 27» онгосын командирынь байгаа.

«Салют-6» станци дээрэ шэнжэлгэнүүд болон туршалгануудые үнгэргэhэн совет-монгол уласхоорондын экипажай командир боложо, 1981 оной мартда Владимир Александрович «Союз-39» онгосоор ниидэhэн юм.

1982 оной зун гурбадахияа ниидэхэдээ, «Союз Т-6» онгосо дээрэ, «Салют-7» гэжэ замбуулинай станци дээрэ хүдэлhэн совет-француз уласхоорондын экипажай командир байба.

«СОЮЗ Т-12» ОНГОСЫН БОРТ-ИНЖЕНЕР САВИЦКАЯ Светлана Евгеньевна

Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Светлана Евгеньевна Савицкая 1948 оной августын 8-да Москвада түрэhэн байгаа.

СССР-эй ДОСААФ-ай Түбэй ниидэлгын-техническэ hургуули ба Москвагай Серго Орджоникидзиин нэрэмжэтэ авиационно институт дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр летчик-инструктораар хүдэлhэн.

С. Е. Савицкая — 1975 онhoo Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн. Тэрэ ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй гэшүүн юм.

1976 ондо С. Е. Савицкая летчик-шэнжэлэгшэдэй hургуулиин курс дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр шэнжэлгын хүдэлмэри хээ. Тэрэ 20 гаран янзын самоледуудые шудаланхай, «2-дохи классай летчик-туршагша» гэhэн мэргэжэлтэй юм.

Светлана Евгеньевна СССР-эй спортын габьяата мастер, дэлхэйн 18 авиационно рекорд тогтооhон, 1970 ондо дээдэ зэргын ниидэлгээр дэлхэйн абсолютна чемпионка байhан.

Мүнөө үедэ С. Е. Савицкая конструкторска бюродо хүдэлдэг, замбуулинай аппарадуудые шэнжэлэлгэдэ хабаададаг.

Космонавтнуудай отрядта тэрэ 1980 ондо оруулагдаhан байгаа.

1982 оной августда С. Е. Савицкая «Союз Т-7» гэжэ онгосо дээрэ, «Салют-7» гэжэ замбуулинай станци дээрэ космонавт-шэнжэлэгшэ боложо, замбуулинай түрүүшын ниидэлгэ хэhэн юм.

«СОЮЗ Т-12» ОНГОСЫН КОСМОНАВТ-ШЭНЖЭЛЭГШЭ ВОЛК Игорь Петрович

Игорь Петрович Волк 1937 оной апрелиин 12-то Харьковска областиин Готвальд хотодо түрэhэн байгаа.

1956 ондо Кировоградай летчигүүдай сэрэгэй авиационно училищи дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр Агаарай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэбэ.

И. П. Волк — 1964 онhoo Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн.

1965 ондо летчик-туршагшадай hургуули дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр И. П. Волк шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулаа. Тэрэ эгээл орёо хүшэр ниидэлгэнүүдые хэхэ аргатай, түгэс бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэ гэжэ өөрыгөө харуулhан байгаа.

И. П. Волк «1-дэхи классай летчик-туршагша» гэhэн мэргэжэлтэй, «СССР-эй габьяата летчик-туршагша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдонхой. 4700 гаран час ниидэhэн, тэдэнэй 2700 часыень туршалгын хүдэлмэридэ үнгэргэhэн.

1969 ондо тэрэ гол хүдэлмэриhөө hамшангүйгөөр Москвагай Серго Орджоникидзиин нэрэмжэтэ авиационно институтда hуралсалаа түгэсхэhэн юм.

1978 онhoo И. П. Волк замбуулинай ниидэлгэнүүдтэ бэлдэжэ захалаа. «Союз-Т» онгосо ба «Салют» гэжэ замбуулинай станци дээрэ ниидэлгэдэ бэлдэхэ дүүрэн курс үнгэрhэн.

ЭДЭБХИ ЕХЭТЭЙГЭЭР

Анаагай совхозой 3-дахи отделениин үбhэшэд Байсын-Үбэр гэжэ газарта гаранхай. Эндэ томодхогдоhон, оньhожоруулагдамал звеное Вениамин Петрович Ситников хүтэлбэрилнэ. Сабшалангайнь талмай 800 гектар болоно. Тэрэнэй зарим хубинь Үдэ голой үерлэхэдэ, уhанда абтаhан байгаа. Мүнөө уhаниинь буужа байнхай.

В. Ситниковэй звено 12 трактортай. Тэрэ тоодо 3 тракторна косилка, 3 тармуур, үбhэ бухаллан суглуулдаг, hүрилдэг болон бусад техникэ бии. Үшөө 3 трактор бусад организацинуудhaa — коммунальна ажахын зургаанhaa, госпромхозhoo, ОРС-hoo ерэнхэй. Дунда зэргээр гектар бүриhөө 17 центнер үбhэ абахаар хараалагдана. Энэ звено 14 мянган центнер үбhэ, тэрээнhээ гадна 1000 тонно сенаж бэлэдхэхэ түсэбтэй.

Нёдондо энэ звено 15.960 центнер hайн шанартай үбhэ абаhан байха юм. Мүнөө үедэ 600 центнерhээ дээшэ үбhэн hүрилэгдөөд байна. Нэгэ hарын туршада бүхы үбhэеэ суглуулан абаха дүүрэн арга боломжотой. Нэн түрүүн уhанда абтажа болохо, болдогтой, бургааhатай газарыень сабшажа эхилэнхэй. Үбhэшэдэй гараhан сагhаа хойшо хоёр дахин районно түбэй hууринhaa 60—60 хүн гаража, гараар үбhэ сабшажа, звенодо туhаламжа үзүүлээ. Зарим газартань гектарай дунда зэргээр 25 центнер үбhэн абтахаар хүлеэгдэнэ. Бороо хурын оробол, сенаж даража эхилхэ юм.

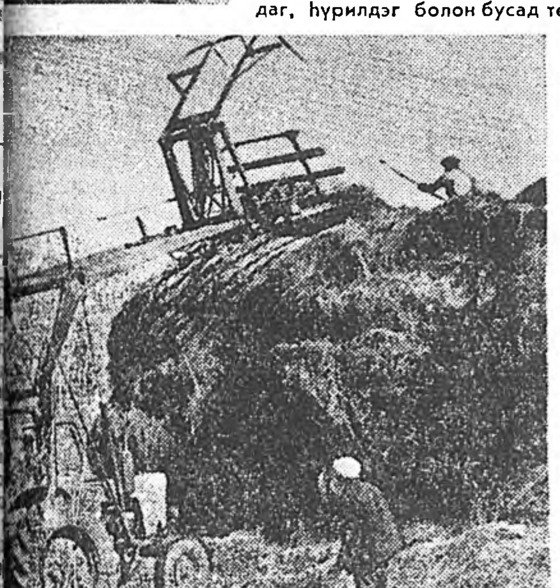
Улаан-Үдын районой Оронгын сомоной, Кабанскын районой Селенгинскын поселкодо Соведүүдэй үүсхэлые дэмжэн, совхозой хүдэлмэришэд, пенсионернүүд, залуушуул ниитын малда тэжээл бэлэдхэхээ гаража, ехэ оролдосотойгоор ажаллана. Коммунист Дашицырен Дондоковой звено мүн эмхитэйгээр, эдэбхи ехэтэйгээр Баруун бэе гэжэ газарта хүдэлнэ. Һүүлэй мэдээгээр, энэ совхоздо 2200 центнер hайн шанартай үбhэн hүрилэгдэбэ.

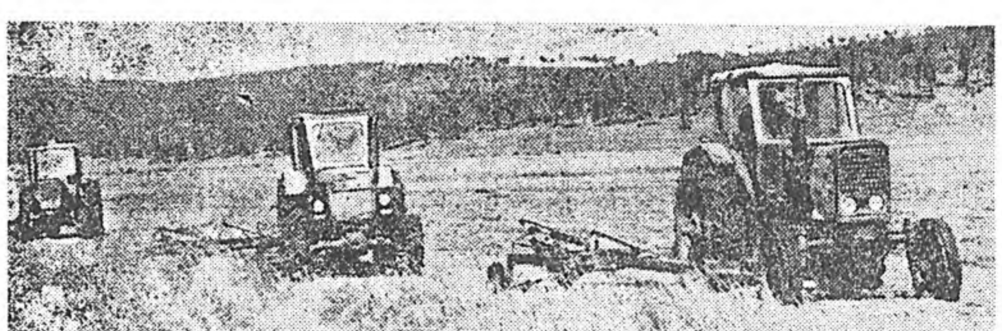
Совхозой хонишод жэл бүхэндэ үбhэ сабшажа тушаадаг. Мүнөөшье жэлдэ Онинoборскын отделениин хонишодой бригадир, райсоведэй, депутат, коммунист И. П. Бичурин звеное даагаад үбhэндэ гараба. СССР-эй Верховно Соведэй депутат Дулма Жимбуевна Дондоковагай отарынхид Номто горхон гэжэ газарта үбhэ сабшажа, түрүүшын бухалнуудые табижа эхилэнхэй.

Б. ЦЫРЕНДЫЛЫКОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Звеное даагша В. П. Ситников. 2. Тунга ногоон сабшагдана. 3. Һүрилэлгын үедэ.

Ф. АГИЛЬДИНАЙ фото.

...ОГООНОЙ ГУРИЛ БЭЛЭДХЭГДЭНЭ

...й дотор ногооной ви...ай гурил бэлэдхэлгэ ...нагүй эхилээ. Июлиин ...«Октябрьский» совхо...авел Шагжитаровай ...г АВМ-04 гэжэ аг...жаллажа байна. Эндэ ...гэжэ уhалагдадаг га...ургуулагдаhан тари...тоон АВМ-дэ оруу.... Түрүүшын тонно ...й шанар hайн шалгал...рүүлээ. «Вихрь» түхоёр машинаар Алек... Плюснин Василий Кологин хоёрой ногоо сабшахадань, Дмитрий Перевалов Александр Зарубин хоёр зөөжэ, агрегадай ажалшад Федор Данжуров, Лубсан Содномов, Александр Жимбеев гэгшэд машинада оруулна. Бэлдэгдэhэн гурил hарабша доро сүүдхын туршада байлгагдаад тушаагдана.

Эндэхи АВМ-1,5 агрегат ногооной гурил гранул болгон бэлдэжэ эхилбэ. Халаанай начальнигууд Михаил Ковалев, Ринад Бурганов гэгшэд агрегадаа хоёр халаанда хүдэлгэжэ, ажалаа нилээд түргэдхэбэ.

Хамагhaa үлүүлэн XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Ангархайн тариянай тоог дээрэхи АВМ-ые дүй дүршэлтэй механизатор В. А. Побоков хүдэлгэжэ эхилээ. Нёдондо жэл энэ агрегат түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэhэн юм. Энэ жэлдэшье бэлэдхэл hайнтайгаар ажалаа эхилээ. Даб дээрэ халаахай, шаралза сабшажа хатаана.

Һаяын үдэрнүүдтэ таримал ногооной ургасаар гурил бэлэдхэжэ эхилхэнь. Энэ коллектив мүнөө жэл нёдондонойхиhoo дутуугүй, 400—500 тонно витаминтай ногооной гурил нөөсэлхэ зорилготой. Эндэ ажалладаг механизаторнууд, жолоошод нүхэд Бальчугов, Вершинин, Якимов, Побоков гэгшэд оролдосотойгоор ажаллана.

Д. АЮШЕЕВ.
Зэдэ.

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР МОСКВА ЕРЭБЭ

Кремль соо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов НРПК-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кампучиин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Чан Си хоёрой хөөрэлдөөн болобо.

Советскэ Союзай болон Кампучиин Арадай Республикын хоорондохи бүхы талын харилсаа холбооe улам үргэдхэхэ асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ гол hуури эзэлбэ. Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта үндэhэлдэг, хоёр ороной арадуудай бодото аша туhада харюусадаг совет-кампучиин харилсаанай байдалаар сэдьхэлээ ханажа байhанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Совет-кампучиин харилсаа холбоондо тон шухала удха шанартай КПСС-эй ба НРПК-гай хоорондохи холбооe саашадань үргэдхэхэ хэрэгтэй гээд Н. А. Тихонов Чан Си хоёр hанамжаяа хэлэбэ. Шэнэ байдал байгуулхадань, революциин туйлалтануудые хамгаалхадань аха дүү Кампучида бүхы талын туhаламжа ба дэмжэлтэ үзүүлхэ талаар СССР-эй хараа шугам үргэлжэлүүлэгдэхэ юм гээд совет тала дахин батадхаhан байна.

НРК-гай арадай ажахын хүгжэлтэдэ, хүн зонойнь hуудал байдалые hайжаруулгада горитой хубита оруулдаг хоёр талын экономическа харилсаа холбооe нарижуулан hайжаруулха арга замуудые хөөрэлдөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэбэ.

Уласхоорондын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ эб найрамдалай болон уласхоорондын аюулгүй байдалай хэрэгые залан шууд хамгаалхые, США-гай болон тэдэнэй союзнигуудай дай жүреөдэлгын хараа шугамда эдэбхитэй харюу сохилто үгэхые, дэлхэйн бүхы районуудтахи байдалые hайжаруулгые туйлахые Советскэ Союз ба Кампучиин Арадай Республика оролдоно гээд онсолон заагдаhан байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын, совет бусад хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлгэнүүд болон хэлэhэн үгэнүүд дотор найруулагдаhан эб найрамдалта бүтэмжэтэй дурадхалнуудые, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, буу зэбсэг хуряаха ба гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудта хүсэ хэрэглэлгые сараха талаар шэглүүлэгдэhэн социалис хани харилсаата оронуудай үүсхэлнүүдые НРК-гай хүтэлбэрилэгшэд, Кампучиин бүхы арад сүм дэмжэдэг юм гээд Чан Си мэдүүлбэ.

Зүүн-Урда Азидахи байдалые гуримшуулан hайжаруулха замуудые бүри эдэбхитэйгээр бэдэрхэ хэрэгтэй гээд хөөрэлдөөндэ хабаадагшад онсолон тэмдэглэбэ. Энэнь тус райондохи арадуудай болон гүрэнүүдэй аша туhада, Азидахи ба бүхы дэлхэй дээрэхи аюулгүй байдалай аша туhада харюусаха байна.

Зүүн-Урда Азида этигэл найдалай болон hайн хүршэнэрэй оршон байдал байгуулхын түлөө, тэрэниие эб найрамдалай зоно болгохын түлөө СРВ-тэй болон ЛНДР-тэй хамта тэмсэдэг НРК-гай эб найрамдалта хараа шугамые Советскэ Союзай дэмжэдэг байhые Н. А. Тихонов батадхаба.

Худалдаа наймаанай-экономическа болон научно-техническэ харилсаа холбооной талаар совет-кампучиин правительстванууд хоорондын комисси байгуулха тухай хэлсээндэ Кремлиин Ехэ ордон соо гар табиба.

Гар табилгын ёhололдо Н. А. Тихонов ба Чан Си байгаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. В. Талызин ба НРПК-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРК-гай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, НРК-гай түсэблэлгын министр Чеа Сот документдэ гар табиба.

Кремлиин Ехэ ордондо Чан Синэй хүндэлэлдэ СССР-эй правительство сайлалга эмхидхэбэ.

Совет талаhaa нүхэд Н. А. Тихонов, Г. А. Алиев, Б. Н. Пономарев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, бусад тусхай тушаалтад сайлалгада байлсаба.

Хани халуун, нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн сайлалгын үедэ Н. А. Тихонов Чан Си хоёр үгэ хэлэжэ, ехэ анхаралтайгаар шагнагдаhан, альга ташалгаар угтагдаhан байна.

* * *

Чан Си В. И. Ленинэй Мавзолейдэ орожо, венок табиба.

Кремлиин ханын дэргэдэхи Танигдаагүй сэрэгшын хүүртэ венок баhал табигдаа.

(ТАСС).

КПСС-эй УЛААН-ҮДЫН ГОРКОМОЙ ПЛЕНУМ

...ПСС-эй Улаан-Үдын город... комитедэй ээлжээтэ пленум ...элдэр боложо үнгэрбэ. Тус ...ум дээрэ партиин горкомой ...дэхи секретарь В. С. Тимашов ...СС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) ...нумэй шиидхэбэринүүдэй КПСС-эй ...гай Генеральна секретарь нүхэр ... Черненкын заабариин ёhoop го...ой партийна организацинуудай бэе...лхэ зорилгонууд тухай» элидхэл ....

Пленумэй үзэмжэдэ табигдаhан асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь И. А. Антакшинова, локомотив-вагон заhабарилгын заводой начальник В. В. Саржан, Улаан-Үдэ-станциин узелай парткомой секретарь А. П. Долбак, гэр барилгын комбинадай хабсаргагшадай бригадир В. Г. Малышевский, «Электромашина» заводой партийна комитедэй секретарь В. К. Кузьменко, городой прокурор В. Ф. Сахаровский, шэлэй заводой шэл отологшо Б. Р. Хандирова, «Жилгражданстрой» трестын парткомой секретарь П. В. Новолоцкий, авиационно заводой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Вязинский гэгшэд хабаадаба.

КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таhагые даагша К. К. Шомоев пленумэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЗОРИЛГОНУУД ХАРААЛАГДАА

КПСС-эй Советскэ райкомой IV пленум июлиин 13-да болобо. «КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгэ соо найруулагдаһан заабаринуудые бэелүүлхэ талаар районно партийна организациин зорилгонууд тухай» асуудалаар элидхэл партиин райкомой нэгэдэхи секретарь В. Н. Башкеев хэһэн байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ бүхы совет арадай ажабайдалай шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ тэрэ эхилбэ. Һүүлэй үедэ районой арадай ажахыда түйлагдаһан амжалтанууд тушаа элидхэлшэ тобшохоноор тогтоо.

Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойдо зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ районой ажалшад оролсоод, хахад жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ талаар һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа, Улаан-Үдэ хотын районуудай дунда эрхимлээ юм. Эндэхи предприятинуудай коллективүүд 6 һарын тоосоогоор продукци худалдаха түсэбөө 102,4 процентдэ хүргөө. Мүн ажалай бүтээсэ түсэбһөө гадуур 1 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн 0,5 процентээр нэмэжэ хямдаруулха гэһэн партиин даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ гэжэ В. Н. Башкеев мэдүүлээ. Мүн районой арадай ажахын бусадшье һалбаринуудта амжалтанууд түйлагдаһан байна. Гэбэшье энэ табан жэлэй дүүрэтэр, мүн тэрэнэй удаадахишье жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэхэ ажал хэрэгүүдтэ элидхэлшэ саашадаа пленумдэ хабаадагшадай анхарал хандуулба. Районой транспортна предприятинууд ашаа зөөхэ 6 һарынгаа түсэбые дүүргээгүй. Тиихэдэ барилгын эмхинүүд гээгдэлтэйгээр хүдэлһэн зандаа. Мүн ажалшадай һуудал байдалай эрилтэнүүдые хангадаг, элүүрые хамгаалдаг болон бусад зарим эмхи зургаануудай ажалда дутуу дунданууд үзэгдэһөөр. Эдэ бүгэдые усадхаха хүдэлмэри районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедээр бэелүүлэгдэжэ байдаг гээшэ. Гэбэшье районой экономическа ба социальна хүгжэлтын асуудалнуудые шиидхэхэ эрэгтэ райсоведэй болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд тэдээндэ үгтэһэн эрхэ, арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэдэг болоодүй гээд элидхэл соо хэлэгдээ. Улаан-Үдэ хотын түбтэ ажалшадай ажаһууха гэрнүүдые бариха хэрэг удаанаар шиидхэгдэһэн зандаа. Тиихэдэ районой бүридэлдэ ородог зарим посёлогуудта (Сокол) барилга хэхэ түсэбүүд хазагайруулан бэелүүлэгдэнэ. Тиихэдэ Заречный посёлогто ажаһуугшадай эрилтэнүүдые хангаха ябадалда горитой дутагдалнууд бии байһаар. Эдэ дутуу дунданuудые усадхаха хэрэгтэ промышленна предприятинууд хубитаяа оруулха аргатай ёһод, энэ хүдэлмэридэ анхаралаа хүсэд хандуулнагүй. Эдэ бүхы асуудалнуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ шухала хэрэгтэ районно, поселково Соведүүд, депутадуудай саг үргэлжын комиссинууд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Тиимэһээ ажабайдалай шухала асуудалнуудаар абаһан шиидхэбэринүүдээ нарижаар хинан шалгадаг, һүнгэгшэдэй захяа заабаринуудые гүйсэд дүүргэдэг болохо гэһэн гол зорилго бидэнэй урда табигданхай гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглээ.

Юрэнхы болон мэргэжэлэй һургуулинуудые шэнэлэн хубилгаха хэрэгтэ элидхэл дотор горитой анхарал хандуулагдаба. Тиихэдээ В. Н. Башкеев предприятинуудай һургуулинуудтай холбоо барисаае бэхижүүлхэ, һуралсалые бүхыдэнь һайжаруулха, залуу үетэнүүдые багаһаань ажалда дадхааха гэһэн асуудалнуудта гол түлэб тогтожо, район дотор бэелүүлэгдэхэ хэмжээнүүд тухай хэлэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан шэлэй заводой паркомой секретарь Б. А. Лев депутадуудай бүлэгэй хүдэлмэри тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн байна. Тус бүлэгэй гэшүүд олон хэмжээнүүдые бэелүүлэнхэй. Зариман дээрэнь тогтон хэлэбэл, «Социалис зөөриин бүрин бүтэн байха хэрэгые һайжаруулга тухай» асуудал зүбшэгдэжэ, тус предприятида хүдэлэгшэдэй ажаһуудаг газарта барилгын зарим материалнуудые худалдадаг магазин нээгдээ юм. Мүн эндэ депутадуудай хабаадалгатайгаар хоккей наадаха талмай бии болгогдоһон гээшэ.

Мүнөө шэлэй заводой дирекци, партком, профком даажа байһан һургуулинуудта туһаламжа үзүүлхэ хэмжээнүүдые баталжа абанхай. Тиихэдэ өөһэдтөө хүдэлмэришэдые бэлдэдэг болохо хэрэгые предприятиинхид эдэбхитэйгээр бэелүүлнэ.

Кировэй нэрэмжэтэ заводой директор А. В. Иванов мүн лэ һургуулинуудта шефскэ ёһоной туһа хүргэхэ асуудалда анхаралаа хандуулба. Тиихэдэ Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай парткомой секретарь А. Д. Карнышев үгэ хэлэхэдээ, һургуулинууд болон предприятинуудтай холбоо барисаагаа саашадань батадхаха, үргэдхэхэ тухайгаа тобшохоноор тогтобо.

Соколовско поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Б. Буркина элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа. Тиихэдэ тэрэ гүйсэдхэхэ комитедэй, депутадуудай эрхилжэ байһан ажал хэрэгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Поселково Соведэй гүйсэдком авиапредприятиин парткомтой хамта һаяын сагта бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые зохёогоо. Эндэ һүүлэй үедэ ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэнүүдые һайнаар хангадаг болохо талаар хэмжээнүүд абтана. Тиихэдэ һургуулида туһаламжа үзүүлхэ хүдэлмэри түсэблэгдэнхэй юм. Тус поселково Соведэй гүйсэдком абаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтэ тухай соносхол радиогоор хэдэг болохые хараална. Эндэ ажаһуудаг наһатай хүнүүдтэ һуудал байдалай талаар янза бүриин туһа хүргэхэ хэрэг посёлогто бэелүүлэгдэдэг гээд тэмдэглэлтэй. Ажабайдалай бидэнэй урда табиһан бүхы зорилгонуудые гүйсэд бэелүүлхын тула хүсэл оролдолгоёо гаргахабди гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. Н. Яковлева пленум дээрэ үгэ хэлээ. Тиихэдээ тэрэ КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула район дотор ямар хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэхэ байһан тушаа хөөрэжэ үгэбэ. Мүн хүдэлмэриингөө дутуу дундануудта тогтоһон, тэдэниие усадхахын тула юун хэгдэхэ зэргэтэйб гэжэ мэдүүлһэн байна.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэдэ үйлэдбэриин «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй «Одон» ательегэй бригадир С. С. Басанова, «Электромашина» заводой хүдэлмэришэн Т. П. Орешкина гэгшэд хабаадалсаа.

Пленум зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар тогтоол баталан абаа.

Д-Р. ДАМБАЕВ,
манай корр.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭДЭБХИТЭД

ЕРЭЭДҮЙН ТЭМСЭЛШЭДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Марксистско-ленинскэ һуралсал тухай асуудал зүбшэһэн партийна нэгэ суглаанай үедэ 581-дэхи СМП-гэй партбюрогой секретарь В. Я. Ковтунов иигэжэ хэлээ бэлэй:

—Пропагандист Искра Николаевна Звездинагай хүдэлдэг комсомолой һургуули коллектив дотороо эгээл эрхим дүнгүүдые түйлана.

И. Н. Звездина дүрбэн жэл соо комсомолой һуралсалые хүтэлбэрилнэ. Ямар нэгэ темэ шудалхадаа, һурагшадайнь дунда залхуурһан гү, али хашарһан зониие, юрэдөө, харахагүйт. Илангаяа семинарнуудта бултадаа хабаадажа, өөрынгөө һанамжануудые үрдилдэн элирхэйлдэг, заримдаа арсалдаадшье абадаг байха юм.

Жэшээнь, «Коммунис парти—шэнэ түхэлэй парти. В. И. Ленин тэрэниие байгуулагша» гэһэн темээр семинарай соносхогдоходо, комсомол басаган Елена Лебедь гэгшэдэ тусхай даабари үгтөө һэн. Энэ даабаряа тэрэ эрхимээр дүүргэжэ, тон һонирхолтой, дэлгэрэнгы реферат бэлдээ бэлэй. Эгээл үнэтэй зүйлынь гэхэдэ, реферадайнгаа темые өөрынгөө ажалша коллективэй, комсомолой группын ажал хэрэгтэй холбожо шадаа һэн. Совет засагай түрүүшын үдэрһөө В. И. Ленин һургуулиин наһа гүйсөөдүй үхибүүдэй эмхи зургаануудые байгуулха, мүн тэндэ багашуулые һайнаар хүмүүжүүлхэ тухай асуудал табиһан, тиихэдэ үхибүүдтэ зорюулжа, Кремль соо эмхидхэһэн Шэнэ жэлэй һайндэртэ вождиин өөрөө хабаадаһан тухай тэрэ реферат соогоо тэмдэглээд, «Бүхы юумэеэ—үхибүүдтэ» гэһэн Ленинэй захяа заабари мүнөөшье шухала байһан зандаа, тиимэһээ манай поездын партийна организаци бидэнэй хүдэлдэг хүүгэдэй «Гулливер» гэжэ саадай коллективтэ саг үргэлжын анхарал хандуулдаг юм» гэжэ түгэсхэлдэнь зүйтэй тобшолол хэһэн байгаа.

Хэшээлэй үедэ энэ рефераадынь соносхогдожо, сугтаа һурадаг нүхэдынь Лена Лебедиин һанамжые дэмжэн, өөһэдынгөө бодолнуудые элирхэйлжэ, коллективэйнгээ, бүхы барилгынгаа ажабайдалһаа һонирхолтой баримтануудые дурадхаһан байна. Энэ мэтээшэлэн Искра Николаевна өөһэдынгөө һурагшадта эдэбхи түгэс ажаһууха хараа бодол хүмүүжүүлнэ ха юм.

И. Н. Звездина хүүгэдэй «Гулливер» гэжэ саадые хүтэлбэрилдэг байна. Мүнөө энэ коллектив «Нижнеангарсктрансстрой» трест соогоо эгээл эрхим гэжэ тоологдодог гээшэ. Үхибүүдэй үбшэлхэ ушарнууд эндэ эгээл үсөөн, хүмүүжүүлэгшэд, нянинар тон бэрхэ, шадамар, коллектив дотороо эбтэй эетэйгээр харилсадаг заншалтай.

Нэгэтэ саадыень шалгахаяа ерэһэн комиссиин гэшүүд наадалгын таһалга сооһоо сэсэгүүдые, нааданхайнуудые, хүүгэдэй мебелиие дуупан гаргаад, орондонь дарханай зэр зэмсэгүүдтэй бишыхан верстагуудые табиха гэжэ дурадхаба. Бүри хүүгэдэй саадһаа ажалай дүршэлтэй болож байг гэхэ мэтээшэлэн. Саадайнь методист энэ дурадхалыень мүн лэ дэмжэһэн байгаа. Харин хүмүүжүүлэгшээр хүдэлдэг басагад энээндэнь дурагүй байба. Тиимэһээ Искра Николаевнада ерэжэ:

— Сэсэгүүд, нааданхайнууд, мебелиие юундэ гаргахаяа һанаба гээшэб? — гээд, басагад, гомдолоо мэдүүлэн хэлэбэ. —Олонхиинь манай үхибүүдэй түрэлхид, хэды сүлөөгүй байбашье, тон оролдосотойгоор, уран гоёор дархалаа ха юм. Энээгээр наадаха бүрээ эдэмнай гоё һайханда улам дурлаха бшуу. Ажалай хүмүүжүүлгые буруушаана бэшэбди. Зүгөөр энэ зорилгоор ондоо тусхай таһалга хэрэгтэй, —гэжэ байгаад, өөрынгөө зүб байһаниие басагад баталхые оролдобо.

—Би хуу ойлгоноб,—гэжэ И. Н. Звездина харюудань хэлэбэ. —Зүгөөр энэ һанаашаяа таанад хамгаалха ёһотойт. Хайшан гээд хамгаалхаяа бодожо үзэгты,—гээд, хөөрөөгөө дүүргэжэрхибэ.

Иимэ хэшээлнүүд дээрэ пропагандист өөрынгөө һурагшадые хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдодог гээшэ. Гараа хабсараад һуугаа һаа, юуншье бүтэхэгүй. Зориһоноо заабол дүүргэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ «Гулливер» гэжэ саадай коллектив дотор зохеохы бэдэрэлгын оршон байдал тогтожо, саашадаа бүри һайнаар хүдэлхэ урма зоригоор булта халинхай.

Комсомол басагад Елена Лебедь, Любовь Малыгина хоёрой үүсхэлээр түрэлхид хүүгэдэй саадай «сэнхир галханууд» дээрэ уулзажа, хүмүүжүүлгын асуудалаар һанамжануудаа хэлэдэг болонхой. Тиихэдэ түрэлхид, үхибүүдтэ зорюулагдаһан конкурснууд эмхидхэгдээ. Иимэ хэмжээ ябуулгануудай ашаг үрые дээшэлүүлхэ тухай тэдэнэр политическэ һуралсалайнгаа үедэ хөөрэлдэдэг байгаа.

БАМ-да ажаһуудаг хадаа агуу барилгын түүхэтэй һурагшад танилсадаг, үхибүүдтэ энээн тухай хөөрэдэг байна. БАМ-ай барилга Буряадай участок дээрэ гол түлэб түгэсхэгдөөшье һаа, оршон тойронхи байгаалиин баялигуудые ашаглаха талаар зорилгонууд захагүй ехэ. Тиимэһээ мүнөө хүүгэдэй саадта ябажа байһан хүмүүжэмэлнүүд, БАМ-ые зүбшан, ерээдүйдэ бии болохо асари ехэ барилгануудые бодхоохо хүнүүд болохо ха юм. Иимэ мэдэрэлтэйгээр БАМ-ай бага үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй гэжэ өөрынгөө һургуулиин басагадта пропагандист Звездина ходо хэлэжэ байдаг, мүн энэ зорилгые бүри найдамтайгаар шиидхэхын тула бүхы аргануудые, тэрэ тоодо, полит-һуралсалые амжалтатайгаар хэрэглэдэг байна.

Л. ЗАМОЖНЯЯ,
«Нижнеангарсктрансстрой» трестын 581-дэхи СМП-гэй парткабинедые даагша.

ОРОНОЙ НУГА САБШАЛАН ДЭЭРЭ

СЫКТЫВКАР. Коми АССР-эй Сыктывдинскэ районой «Пригородный» совхозой коллектив үбһэ тэжээлдэ гамтайгаар хандаха талаар жэшээ харуулна. Эндэ сабшагдаһан ногоое малай үбэлжөөнүүдтэ зөөжэ, удаань вентиляторнуудай туһаламжаар хатаадаг байна. Иимэ үбһэн һарабша доро сомогдодог.

КУСТАНАЙ. Областиин ажахынуудта үбһэнэй, сенажай болон витаминтай ногооной гурилай шанар тодорхойлхо лабораторинууд байгуулагданхай. Ажахынуудай агрономическа албануудтай хамта тэдэнэр ногооной гурил, гранула, сенаж бэлдхэхэ газарые эртээнһээ тодорхойлдог байна. Кустанайнхидай дүй дүршэлөөр Казахстанай олохон ажахынуудта иимэ лабораторинууд байгуулагданхай.

ОШ. «Кара-Су» совхоздо болзорһоо урид ашаглалгада оруулагдаһан складай байрануудай комплекс хэдэн зуугаад тонно хүсы үбһэ тушаажа абаба. Хүнгэн шэгнүүртэй хэрэгсэлнүүдһээ хабсаргагдаһан дүрбэн таһалгануудсоо ногоон хатаагдана. Бетон хушалтатай траншейнүүдтэ силос ба сенаж дарагдана.

СПАССК-ДАЛЬНИЙ (Примориин хизаар). Примориин ажахынуудай тэжээл бэлдхэлгын бригаданууд хүсы үбһэнэй ногооое нэгэ дахин сабшаба. Гектар бүриһөө дүрбэн центнер хүрэтэр энэ бобово ургамалай ногоон набша намаа суглуулагдаа юм.

Энээнэй урда тээ Примориин колхоз, совхозуудта таригдадаг байһан клевертэй сасуулхада, хүсы үбһэн хүйтэндэ тэсэмгэй, хура бороондо, ган гасуурта ядагшьегүй байна.

РИГЭ. Латвида нёдондоной хиһоо арбан хоногоор урид ногоон сабшагдаа юм. Республикын 26 РАПО-гой олонхинь түсэбһөө гадуур ургаса хуряахаар хараална. Хүдэлмэриие оньһожоруулһаниинь, олонхи тэжээл бэлэдхэлшэдэй хамтын подрядаар хүдэлдэг болоһониинь ургаса хуряалгын хүдэлмэриие хурдадхаха, тэжээлэй өөрынь үнэ сэнгые доошолуулха арга олгоно.

(ТАСС-ай корр.).

Л. Ф. Петрова (бригадир), В. Ф. Белоусова, Н. Н. Остапенко, Г. А. Обухова (зураг дээрэ—зүүн гарһаа) — «Электромашина» заводой 27-дохи цехэй нэгэ бригадын гэшүүд. Коммунис ажалай бригадын гэшүүд, эдэнэр бултадаа өөрын тамгатайгаар хүдэлдэг. Эбтэй эетэй бригадын гэшүүд даабаринуудаа холо үлүүлэн дүүргэдэг, ажалша бэрхэ эхэнэрнүүд юм. Бригадын хүтэлбэрилэгшэ Любовь Фёдоровна энэ заводто гушан жэлэй туршада хүдэлнэ.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

НҮХЭРТЭ ОРДЕН БАРЮУЛА...

Хандажап Бадмацыренов ... хозой тариан аж... дираар үнихэн... юм. Хэжэ байһ... нилээд дүршэлт... энэ нүхэрнай хүн... да аргагүй хүнд... һо тарианай ү... ургуулхын тула... бригадынхид ж... оролдон, һүүлэй... рай 19—20 це... тэр тарья хурьяа... байна.

Буряадай габ... низатор Х. Н. ... нов залуу механ... та хододоо һайн... жа, һургаал заа... байдаг заншалт... хүтэлбэрилдэг б... шүүд байгша о... сэб, даабаринуу... гүй бэелүүлжэ, ... нүүдэйхиһээ улам... һо тарья хурьяа... жонхой.

Ажалша бэрхэ... мацыреновтэ һ... дай Хани барис... барюулагдажа, б... дэн дээрэ нүхэр... хүндые улам д... жэ, нютагаархи... урмашуулба.

Ц-Х. ГОМБОДО...
Хорин районо...

ЭРИД ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЭ

Бүри тээсгэн, июниин тэн багаар манай совхозой Зуһалангай, Баруун-Хабарзаанай фермэнүүд гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн.

Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар, ажахыда малай үбэлжэлгын эхилхээ байхада эдэ фермэнүүдэй малшад, һаалишад Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, үбэлэй һаранuудта һү һаалия урда жэлэйхитэй сасуулбал, 5 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн уялга абаһан юм.

Малайнгаа харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэжэ, оролдосотойгоор ажаллажа, абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэв. Һаалишаднай үбэлжэлгын үедэ урда жэлэйхиһээ 29 процентээр ехэ һү абажа шадаа. Энэ үе соо үнеэн бүхэнэй һү шэмые 81 килограммаар дээшэлүүлээ.

Тиигэжэ ажахы хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 80 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулба.

Энэ амжалтада Зуһалангай фермын ахалагша һаалишан Д. Д. Бальжанова, мүн залуу һаалишан Софья Гомбожапова, һаалишан хүбүүд Алексей Доржиев, Вячеслав Бальжанов, мүн Баруун-Хабарзаанай фермын үнинэй малшан Г. Г. Бадмаева гэгшэд ехэ хубитаяа оруулаа.

Комсомол басаган Софья Гомбожаповагай оролдосотой ажалые онсо тэмдэглэхээр. Тэрэ найман класс дүүргэһээ гурбадахи жэлээ эндэ хүдэлнэ. Энэ үе соо һаалишанай мэргэжэлые эрхимээр шудалхаһаа гадна, заочноор һуралсажа, дунда һургуули дүүргээд, болбосоролой аттестат абаа. Залуу һаалишанай ажалай дүншье жэл бүри дээшэлнэ. Хэрбээ нёдондо зургаан һарада үнеэн бүриһөө 540 гаран килограмм һү һаагаад байбал, мүнөө табан һара 28 хоног соо 800 шахуу килограмм һү үнеэн бүхэнһөө абаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ фермэнүүдэй коллективүүд зунай бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, малаа үдэр һүнигүй адуулаад, һайнаар һаажа, һү үшөөл ехээр абахые оролдоно.

В. ХАРТАЕВ,
Захааминай районой Далахайн совхозой директор.

АДУУН ҺҮРЭГӨӨ ОЛОШОРУУЛАЯ

БЭШЭГТЭЙ ТАНИЛСА... БАЙХАДА...

АДУУН һүрэгые олошоруулха тухай асуудалай мүнөө үедэ эрид шангаар табигдажа байһаниинь тон һайшаалтай байна. «Адуун һүрэгөө олошоруулая» гэһэн ниитэ гаршаг доро элдэб материалнууд газетэдэтнай һүүлэй үедэ олоор толилогдодог болонхой. Захын наһажаал буряад хүн адуун тухай һанамжаарнь хубаалдаа һаамнай, энэ асуудалые гансал дэмжэхэнь сохом. Мартын 28-най номерто Х. Галсанова «Ардаг бороёо гамнаарай» гэһэн ехэ зохидхон бэшэг толилуулба. Тэрэ юу хэдэг, ямар хүн юм мэдэнэгүйб. Зүгөөр олон жэлдэ мори унажа ябаһан, мориндэрдэни гээшэдэ аргагүй дуратай, ехэ шүтэдэг хүн хэбэртэй. Бэшэгтэйнь танилсахада, толгой соо элдэб бодол түрэнэ.

Би уран гоёор бэшэжэ шададаггүй хүм. Тиигэбэшье адуунтай холбоотой бүхы асуудал, хэрэгые һайхашаан дэмжэхэ байнаб. Юуб гэхэдэ, адуун гээшэмнай бусад малда орходоо бэлэдхэһэн тэжээл багаар хэрэглэдэг, үбэлэй сагта саһан дороһоо хагда гү, али тарианай узуур малтажа зулгаагаад, шэмэрүүн хүйтэн хаһые ядалгүй дабадаг гээшэ. Зунай үедэ холын хадата бэлшээридэ гаража, тэндэхи тунга һайхан ногоондо таргалаад бусадаг бшуу.

Адуу моридто тусхай дулаан байра хэрэгтэй бэшэ. Ветеринарна талаар тэдэниие хангаха хэрэгтэ ехэ хэрэгсэл гарадаггүй. Адуу морин үхэл гарзада ехээр ородоггүй амитан. Ушар иимэһээ гансал тэдэниие харууһалжа байһан адуушадта түлэгдэхэ салин хүлһэ түлэхын тула ехэхэн гаргаша хэгдэнэ гэхэдэ зүйтэй ха. Эдэ бүгэдэ дээрэһээ үйлэдбэрилэгдэһэн нэгэ центнер адуунай мяханай өөрынь үнэ сэн бусад малай мяханда орходоо хэдэ дахин хямда болоно үгэнэ.

Би өөрөө бүхы наһаараа районойнгоо олохон ажахынуудта, хүдөө ажахын управлениидашье зоотехнигээр хүдэлжэ ябаһан хүм. Тиимэһээ адуун һүрэгые олошоруулха, олзотой энэ һалбариие хүгжөөхэ хэрэгтэ урда жэлнүүдтэ али зэргэ ехэ анхарал хандуулдаг байгааб гэжэ һайн мэдэхэб. Жэшээлхэдэ, нэгэ иимэ тоо сасуулжа харуулһуу. Манай райондо 1940 ондо бүхыдөө 7380 толгой адуу морид бии байһан юм. Харин байгша жэлэй эхиндэ район доторнай бүхыдөө 3958 толгой адуун тоологдоно. Урдань машина, техникын хомор байһан сагта ехэнхи ажалаа мориной хүсөөр хэдэг байгаа һаабзабди. Тиигэбэшье эды олон толгой адуу бариха арга байгаал ха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай нютагай ажахынууд адуун һүрэгые олошоруулха хэрэгтэ тон бага анхарал хандуулаа гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Гаргаша багатай, хямда мяха үйлэдбэрилжэ, олзо ехээр оруулхагүйһөө гадна, ажалаа морёор хэхэеэ болишоо. Мориной тоног тууха, тэргэ, шарга хаягдаа. Энээнһээ боложо, арбаад мэшээг тарья талханай зүйл складһаа фермэдэ абаашахын тула гү, али айлай газаахи альганай шэнээн газар хахалхын тула трактор хэрэглэжэ, хэды ехэ түлишэ галдана гээшэбибди.

Үнгэрһэн арбан жэлэй туршада районой ажахынуудта морид оройдоол 160 толгойгоор олошорһон байна. Хэрбээ Түнхэнэй совхозой адуун һүрэгөө 49 процент, Туранай —46, «Маяк» колхозой 39 процент олошоруулһан һаань, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо адуун һүрэгөө 213 толгойгоор, «Сибиряк» колхоздо 110 толгойгоор үсөөрүүлһэн байна. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд мал ажалай энэ олзо ехэтэй һалбариие хүсэд сэгнэнэгүй гээшэ ха. Тиимэһээ ямаршье үндэһэ баримтагүйгоор адуун һүрэгые үсөөрүүлхэ ябадал эрид хорихо саг ерээ гээд һанагдана. Нэн түрүүн гүүн бүхэниие бүрин бүтэн үлөөхэ, тэдэнэй тоо толгойе адуунай һүрэг соо 40 процентдэ хүргэхэ гэһэн дурадхал оруулха байнаб. Энээнэй түлөө манай Түнхэндэ адуу бэлшээхэ һайн бэлшээри бии, дүй дүршэл ехэтэй адуушадшье олон. Жэшээлхэдэ, Саянай совхозой ахалагша адуушан С. Г. Отбоев нүхэдтэйгөө хамта жэл бүри үндэр дүнгүүдые түйладаг юм. Үнгэрһэн жэлдэ 100 гүүн бүриһөө 89 унага абажа, нэгэшье гээлтэдэ оруулангүй түлжүүлээ бэлэй. Ямар аргаар иимэ дүнгүүдые түйланаб гэхэдэ, даажа абаһан ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандана, адуун һүрэгөө үдэр, һүнигүй, һэлгэлдэжэ байгаад адуулна, үлбэр...

ба туранхай... ры илгажа ... эдэлүүлнэ. ... нүүдэйнгээ ... до һахижа, ... гарзалуулангүй... азарганууддаа ... байлгажа, ад...

Мүнөө Сая... адуушад хам... гуримаар ажал... дэнхэй. Тус ... центнер нэм... абаха, 130 тол... жүүлхэ жэлэй ... толгой гүүт... даабаритай. А... дүнгүүдээр ... абаха юм. Н... бүтэн түлжүү... риг, нэгэ це... шэгнүүр абаб... абаха жэшээт... риһаа үлүү ... мэлтэ шэгнүүр... сээ нэй ёһоор... даха.

Ахалагша а... совхозһоо И... Түнхэнэй Д-С... Харбяангуудай... В. С. Балдано... хозһоо Ж. Е. ... дэй толгойлһо... жэл бүри 100 ... 80-һаа доошо... абана. Эдэнэр... булта хамтын ... римаар хүдэл... Тэдэнэр булта... бэлшээридэ ... гаранхай.

Район доторо... һайн адуушад... ноо тэдэнэй ... согсолжо, бү... дунда тараах... уулзалгануудые... адуу үсхэбэри... гэ ехэ олзо о... лон гаргаад ...

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Хэжэнгын районой Загаһатын совхозой һү һаалиин хоёр фермын һаалишад шалгаржа, гүрэндэ һү худалдаха талаар хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсээ һэн.

Фермын түрүү һаалишан, залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ Дарима Гармаевна Доржиева түсэбөө 104 процентээр бэелүүлжэ, хахад жэл соо үнеэн бүриһөө 1540 килограмм һү һааха уялгаяа 1614 килограммда хүргэжэ шадаа. Дүршэлтэй бэрхэ һаалишад Цыпилма Санжижаповна Ринчиннимаева, Долгор Гармаевна Дамбаева гэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, тэрэнээ 192 процентээр дүүргэһэн байна.

Түбэй фермын һаалишад Г. Н. Намтаева, О. М. Михайлова, А. Ц. Цыренова, Д. Б. Жигмитова гэгшэд мүн лэ хараалагдаһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Совхозой хоёрдохи, Хүсөөтын фермын һаалишад Мария Михайловна Степанова, Александр Григорьевич Бадлаев, Юмжап Павловна Михайлова, Цындэма Цынденовна Николаева гэгшэд абаһан уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэнхэй.

Манай корр.

ЗУНАЙ БЭЛШЭЭРИ ДЭЭРЭ

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭБДИ

Манай гүүртын зунай бэлшээриин газарнууд аяар холын Майла шадар оршоно. Эндэхи тала дайдадамнай мүнөө жэлдэ ногоон яһала һайнаар ургаа. Бидэ май һарын хори гаранаар иишэ зөөжэ ерээ һэмди. Энэ хугасаа соо малнай нилээд таргалаа. Тээмэндэ совхозоймнай директор Номто Цыреторович Дамдинцыренов энээгүүрнай ерэжэ, үхэр малыемнай эрьежэ үзөөд, гарахадаа:

—Малнай ногоондо тэбээржэ таргалаа юм байна. Үшөөл һайнаар хүдэлэгты, нэмэлтэ шэгнүүр ехээр абахын түлөө тэмсэгты, тиимэһээ салин түлөөһэнтнайшье дээгүүр байха, —гээ һэн.

Бидэниие, залуу малшадые иигэжэ магтаһандань урмашаа, баясаа гээшэ бээзбди. Андрей Ледянкин бидэ хоёр залуушье һаа, хонишод болон малшадай хүнгэн бэшэ хүдэлмэритэй бага балшар наһанһаа танилсаһан, эхэ, эсэгэнэртэйгээ малай хойноһоо ябажа үзэһэн зон гээшэлди даа.

Бидэндэ 188 толгой эрэ хашарагууд даалган үгтэнхэй. Эдэмнай манай совхозой Улаан-Одоной отделениин шахан таргалуулгын комплексһоо абтаһан мал болоно. Тиимэһээ тэдэнэй шэгнүүрые үдэр бүхэндэ ехээр нэмээхэ хэрэгтэй ха юм.

Мүнөө хадалиг Захааминай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй гаргаһан эдэбхи үүсхэлтэй танилсаад байхадаа, тэрэниие тон ехээр һайшаан дэмжэхэ зуураа адуулжа байһан малайнгаа толгой бүриин дунда зэргын шэгнүүрые хоног бүхэндэ нэгэ килограммаар нэмээхэ гэһэн хүсэлтэйбди.

Хэлэһэн үгэдөө заатагүй хүрэхын, абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхын түлөө гансашье хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллаха бэшэ, мүн түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсажа тэрэниие ажал хүдэлмэридөө нэбтэрүүлхые оролдонобди.

Адуулжа байһан үхэр малаа үглөөнэй 5 сагай үшөөл болоогүйхэн байхада бэлшээридэнь гаргажа, үдэшын боро хараан болотор харууһалнабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ малнай шэгнүүрээ ехээр нэмээгээ. Гэбэшье саашадаа бэлшээриин хаһые бүри һайнаар хэрэглэжэ, үндэр шэгнүүр абахын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй. Ушар иимэһээ тус һарын туршада малаа түхэреэн сүүдхын туршада бэлшээридэнь байлгажа, һүниин һэрюундэ батаганаа боргооһоной олон байгаа һаань, унай табижа, тэдэнээ тиирүүлэн амаруулха болгогдоно.

Ажахымнай барилгашад хабартаа эртээнһээ эхилжэ, гэр байрыемнай заһабарилаа. Хура бороогой үедэ адууһа малай орожо хорохо һарабша хушалта баригдаа. Гадна бутаргагдаһан ороохо, тэжээлэй дабһа асарагдаһан байна.

Манай гүүртэ холын бэлшээридэ гэжэ тоологдодогшье һаа, худалдаа наймаанай, соёлой, бэеын элүүрые хамгаалгын талаар муу бэшээр хангагдана. Иишэ саг дарыдаа шэнэ газетэ, журналнууд асарагдана. Нүүдэл библиотекымнай номууд һэлгэгдэн шэнэлэгдэнэ. Автолавкашье ерэжэ, үргэн хэрэгсэлэй эд бараагаар хангана. Совхозой дирекциин бэлэглэн үгэһэн транзисторна радиоприемнигоор һүүлэй мэдээсэл шагнанабди.

Гэбэшье ажахыдамнай социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ анхарал үшөөл багаар хандуулагдана гэжэ һанагдана. Мүнөөшье болотор ямар гүүртын малшадтай мүрысэхэ байһанаа мэдэнэгүйбди. Мүрысөөнэй дүнгүүд саг дарыдаа согсологдон гаргагданагүй ха юм.

Продукци ехээр үйлэдбэрилжэ, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха гэһэн хүсэл бэелүүлхын тула зунай зулгы ногоондо малаа тобир тарган болгожо, нэмэлтэ шэгнүүр абаха гээшэ манай шухалын шухала зорилго болоно.

Э. БАЗАРОВ,
Хорин совхозой ахалагша мал адуулагша.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЫН ЭЭЗД

Хурамхаанай районой Аргатын совхозой һаалишад зунай элдин һайхан сагые зүбөөр хэрэглэн, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 800 килограмм һү абахаар социалис уялга баталан абаа һэн. Энэнь нёдондонойхидо орходоо 100 килограммаар дээшээ болоно. Иигэжэ тус ажахынхид байгша оной туршада үнеэн бүриһөө 1500 килограмм һү һааха зорилготой.

Мүнөө зунай тэн боложо, зарим тэды дүн согсолхоор болобо. Аргатынхид хэлэһэн үгэдөө хэр хүрэжэ байнаб?

Үнгэрэгшэ июнь һара соо Аргатын һү һаалиин фермын малшад амжалтатай ажаллажа гараа. Эдэнэр энэ һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 211 килограмм һү абаа. Зарим түрүүшүүл, тэрэ тоодо һаалишад А. Кондратьева үнеэн бүриһөө 241 килограмм, Ю. Тарасов—257, Д. Лыгденова—233 килограмм һү һааба. Энэ жэлэй түрүүшын 6 һарын дүнгөөр үнеэн бүриһөө 1091 килограмм һү һаажа, район дотороо суутай болоһон малшан Х. Цыденова социалис мүрысөөндэ түрүүлбэ.

Аргатын һүнэй фермын һүүлээр Элигшэнэй һү һаалиин фермын коллектив ябана. Эндэ түрүү һаалишад Ц. Аюшеева, М. Цоктоева, Ц. Шалданова болон бусад тухубитаяа оруулалсана.

Ажахын бүхы һаалишадай хүсэл оролдолгоор совхоз гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ даабариие үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тусхайлбал, тэдэнэр түсэбһөө гадуур 4900 центнер һайн шанартай һү тоһоной заводто тушаагаа.

Мүнөө ажахын бүхы табан фермэдэ тодорхой хэмжээн абтажа, үлэгшэ хугасаа соогоо бүри ехэ һү абахын тула һаалишан бүхэн оролдоно.

Т. ДАНЧИНОВ.

БЭЛИИ ДАБААНАЙ БЭЛШЭЭРИДЭ

...бөөе харахадам, ...дабагдаха янзатайл, ...гаргаад ерэхэдэм, гэхээр янзатайл» — ...урдын сагһаа со... талаа, модо, ...амбайлган, һайр... нюсэгэн гүбээ... шэнэ дуунуудай ...анхаранхай.

...хангал үнэрөөр анхилагша ...Буряад дайдам, мэндэ амар! ...ор тиирэн-тиирэн бэлшэгшэ ...бэр хонид минии, мэндэ амар! ...гүйсэдхэгшэд — ...ында һургуулиин ...һурагшад, ажа... ...алтын лагериин ...үн. Танилсая: 4 ...бүүд. 2300 хурь... ...шада адуулжа ...зорилготой. Эдэ... ...угай малшадай ...Жэшээлхэдэ, Да... ...гай эхэ, эсэгэ ...доржиевич Ека... ...аевна хоёр, Ба... ...нкуевагай түрэл... ...нишод — Түгдэн ...Зинаида Бадма... ...ригто Раднаевай ...ша Ванчикович, ...сановна гэгшэд ...хүндэтэй хүнүүд ...н һү һаалиин ...араа хүдэлһэн ...Сандановна өө... ...мир хүбүүе хү... ...най ажал хүндэл... ...й сагтань хүдэл... ...ахагүйгөөр хү... ...юм. Эгээл тии... ...й зон нүхэдтөө ...ажалда дуршэн

зунайнгаа амаралтые үнгэргэхые шиидээ бшуу.

Шииг бороогоор гүйсэд үндалуулагдаагүй (зунай эхинһээ иишэ бороо ехээр ороогүй, хожоршог байгаа) бэлшээридэ набтаршагшье һаа, газарай хүрьһэнэй шэмые һайса бэедээ татажа абан үндыһэн ногоон хурьгадые түргэн садхаана. Тээ саана үдэшын һэрюундэ атарлан бэлшэжэ ябаһан хурьгад басагадай хонгёо дуунуудта шагнаархаһан мэтэ шэхэнүүдээ һэрмылгэнхэй. «Сэсэг набшын хангал үнэрөөр анхилагша сэлгеэ уужам Буряад дайдам, мэндэ амар! Сэнтэй гоёор мааран мааран бэлшэгшэ сайхан бумбэр хонид минии, мэндэ амар» — тааруу уянгатай, урин зулгы дуун лэ! Эдир хурьгашадай сэдьхэлэй мэдэрэлые дууһан элирхэйлнэ бшуу.

Һургуулиин директор А. Д. Бадмаевтай хөөрэлдэнэбди.

— Энээнэй урда жэлнүүдтэ һурагшад гурба-гурбаараа таһараад, бэе бэеһээ холо газарта хурьгадаа бэлшээдэг һэн. Мүнөө жэл нэгэдүүлхэ гэжэ шиидэбди. Сугтаа сүлөө сагаа үнгэргэхэ, хоолоо барихадань зохид. Тэд 2300 хурьгад нэгэ дороо бэлшээгдэхэгүй ха юм. Тээ саана, добуунай хоймортохи гэр байра, хашаа харана гүт? Эгээл тэндэ 850 хурьган адуулагдана. Үшөө тэрэ урда, эндэһээ нэгэ модоной зайда 750 хурьганай байра бии. Эндэ гурбадахи хорёониинь... Тала уужам даа. Дээшээ бүри Чэгнүүр хүрэтэр (эндэһээ 5-6 модоной зайтай) үхибүүд хурьгадаа туудаг. Бэлшээрээ һэлгээгүйдэ аргагүй. Мүнөө жэл ажахыдамнай хоёр имэ лагерь хүдэлнэ. Нүгөө лагериимнай гэшүүд — 30 хүн куузику, капуста харууһалан ургуулжа байнхай. Эдээ хоолой программые бэелүүлгэдэ манай бодото харюу энэл даа, — гэжэ Александр Дашиевич һанамжаяа хэлэнэ.

Тиимэл даа, ажахын ерээдүйн эзэд — һаалишад, хонишод, малшад, мэргэжэлтэд мүнөөдэрэй һурагшад ха юм. Өөрынгөө найдамтай халаание бэлдэлгэ эгээл эндэһээ, ажалай нэгэдэлнүүдһээ эхитэй. Иимэ нэгэдэлнүүдэй хүмүүжүүлхы үүргые зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ хүтэлбэрилэгшэдэй, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй гэртэ. Үнинэй хонишод, мүнөө наһанай амаралтада байдаг Бамбудай Дамшеевич Дондоков, Шираб Гончикович Мудаев, тогоошон Мария Тыкчиновна Банзаракцаева гэгшэд эдиршүүдтэ түрэлхиин һайгаар хандажа, үдэр бүриингөө зүбшэл, заабаринуудаар дэмжэжэ, ниитын үйлэдбэридэ эзэн ёһоор хандажа һурахадань туһална бшуу. Ахалагша классуудай һурагшадшье һаа, томо болонхойшье һаа, нөөхил дэмжэлгэ, анхаралда түшэглэнэ ха юм.

Байрын гэрнүүдэй нэгэндэ оробобди. Эндэ басагад байдаг. Томо, досоогоо һаруул гэрэй сонхонуудта үнгэтэ хүшэгэ үлгөөтэй. Унтариин таһалга амяараа түхеэрэгдэнхэй. Улаан буланиинь зохид. Тусхай табюур дээрэ телевизор, магнитофон табяатай, шатар даамай, теннисэй, волейбол, баскетболой хэрэгсэлнүүд, бумбэгэнүүд өөрын һууритай. Харуулан ойлгуулламжын зүйлнүүд ханадань үлгэгдэнхэй. «Хурьгадаа бүхыдэнь гарзагүйгөөр түлжүүлэе!» гэһэн уряа томонууд үзэгүүдээр бэшэгдэнхэй, стол дээрэ хони, хурьгадые зүбөөр харууһалха, тобиржуулха талаар сэнтэй зүбшэл, заабари үгэһэн номууд, брошюранууд харагдана.

Хүбүүд, басагад нара, һалхинда хүрилһэн шарайтайнууд, хүхюутэйнүүд, дүн сагаан энеэбхилэл эдирхэн шарайнуудыень шэмэглэнэ. Һургуулиин ород хэлэ, литературын багша, эдэ үхибүүдые хүтэлбэрилхөөр томилогдоһон Валентина Арьяевна Цыденова һурагшадтай адли наранһаа халхалһан сагаан малгайхан үмдэнхэй, ажал, хүдэлмэри тухай ехэл дуратайгаар хөөрэнэ:

— Үглөөниинь 5 часта бодожо, хурьгадаа гарганад. Тиин үдын 11—12 болотор харюулжа асараад уһалдаг, амаруулдаг. Үдэрэй 4 сагһаа дахинаа бэлшээри тээшээ зорижо, үдэшын 10 болотор бэлшээнэ. Суудхын туршада хурьган бүхэнэй шэгнүүрые 90 граммаар нэмээхэ гэһэн уялгатайбди. Ингэһээр холимог тэжээл үгэжэ эхилхэбди. Хобтонууд бэлдэгдэнхэй. Колхозой мэргэжэлтэд үе-үе болоод лэ ерэжэ байдаг.

Ажахын зоотехник Геннадий Чойдабаевич Чойдопов, ахамад ветврач Гума Тыкчинович Гырылов, зоотехник-бригадир Розалия Васильевна Бадмаева, отделениие эрхилэгшэ Ринчин-Доржи Цырендоржиевич Чагдуров — эдэнэрэй хүтэлбэрилхы нүлөөн заатагүй мэдэрэгдэхэ, үхибүүдэй дуратайгаар хүдэлхэдэ тааруу эрхэ байдал байгуулагдаха ёһотой.

— Басагад, отрядайнгаа гэшүүдэй уялганууд тухай хөөрэжэ үгыт, — гэжэ гуйбабди.

— Командирнай Золто Норбоев, комиссарнай Цырен-Ханда Доржиева,— гээд, Сэсэг Балданова хөөрэнэ,— Арбан хүн гурбан звено боложо хубааранхайбди. Нэгэдэхи звеное Доргиев, хоёрдохи Батомункуева, гурбадахиие Сандалов хүтэлбэрилдэг. Сүлөө сагнай юрэ миин үнгэрдэггүй. Буянтуев Цырен, Раднаев Зоригто, Норбоев Золто — спортсменүүд һургуулиин суглуулагдамал командада оролсодог. Баирма хатарха, дуулаха дуратай, бишье баһа хатардагби. Нёдондо республиканска конкурсдо хабаадаа һэмди. Һуралсалайнгаашье талаар гээгдэнги бэшэбди. Дыжид, Зоригто, Баярма, би һургуулиин ВЛКСМ-эй комитедэй гэшүүдбди, Цырен-Ханда классай комсорг. Манай һанахада, бага зэргээршье һаань, ажахыдаа аша туһатай байха гээшэ ехэл һайшаалтай.

Зүб лэ бодомжолоотой даа, эдиршүүд. Энэмнай хадаа болбосоролойнь хаһые, хүн бүхэнэйнь Эхэ оронойнгоо бодото эрхэтэн, эзэн мэдэрэлээ хурсадхажа ябаһыень гэршэлнэ. «Бэлии Дабаанай бэлхэнээршье дабагдадаг һаань, ажабайдалайтнай дабаанууд адар үндэрнүүд байг лэ, ажалда атаржажа, хүдэлмэридэ хүдэржэжэ, хүн нэрээ тодорхойлдог ёһын үнэн зүбынь эндэ.

Г. ДАШЕЕВА.

Зэдын район.

Мүнөөдэр—Никарагуагай Республикын национальна һайндэр, Республикын үдэр

РЕВОЛЮЦИ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

«Эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулая!» гэһэн уряатай плакадуудые Манагуада хаа хаанагүй хаража болохо. Студентнүүдэй аудиторинууд болон фабрикануудта, таряашадай кооперативуудта ба уурхайнуудта, сандинис арадай армиин зэргэнүүдтэ, ябаган сэрэгшэдэй батальонуудта ба арадай милициин отрядуудта орохо дуратайшуулые бэшэлгэн болоно.

Ниислэлэй «Баррикада» ба «Ноэво Диарио» газетэнүүдтэ, сандинис телевиденеэр Хинотега, Нуэва-Сегови, Рио-Сан-Хуан гэһэн газарнуудһаа дайшалхы ябуулганууд тухай репортажнууд үдэр бүри үгтэнэ, Түбэй тагнуулай управлениин Никарагуада эльгээдэг Сомосой бандануудай зэбсэгтэ добтолгонуудтай тэмсэдэг СНА-гай болон «Милисиносай» сэрэгшэдэй баатаршалганууд тухай хөөрэдэг байна. Вашингтон Сомосой һүүл барыгшадые Никарагуа бусааха хүсэлтэй. Тэдэнэртэй никарагуан патриодууд эрэлхэг зориттойгоор тэмсэнэ. Юуб гэбэл, тэдэнэр сандинис арадай революциин түйлалтануудые, нэн түрүүн шэнэ общество байгуулха, бэеэ даанхай гадаадын политика бэелүүлхэ никарагуан арадай эрхые тэдэнэр хамгаална бшуу.

Бэеэ даанхай байдалай табан жэлдэ 2,7 миллион шахуу хүн зонтой энэ багахан орон бүхы талаар горитой ехэ амжалтануудые түйлаа юм. Агрална асуудалые шиидхэлгэ хадаа Национальна сүлөөрэлгын сандинис фронтын гол зорилгонуудай нэгэниинь байгаа. Юуб гэбэл, хүдөө ажахы, кофе болон хлопок, саахарай хулһа ба барайгар, бусад ургамалнуудые үйлэдбэрилгэ никарагуан экономикын үндэһэ һууринь болодог юм. Революциин урда тээ таряашадта элдүүрилэгдэдэг газарай оройдоол 4 процентнь хүртэдэг, харин газаргүйшүүлэй тоо 190 мянган болодог байһан юм.

Аграрна реформо бэелүүлһэнэй эсэстэ, таряашадта 800 мянган мансана газар (нэгэ мансана 0,7 гектартай адли) үгтэһэн байна. Һайндэрые угтуулан үшөө хэдэн арбаад мянган таряашадта 200 мянга шахуу мансана газар дамжуулагдаа юм. Оронои хойто ба урда хубида гэхэ гү, али таряашадай гартаа буу бариад, газараа элдүүрилдэг районуудтахи хүдөөгэй хүн зоной дунда газарай ехэхэн хубинь хубаарилагдаа юм. Тэдэнэр хэзээшье ажалаа орхёод, буугаа барижа, ЦРУ-гай эльгээһэн бандидуудтай тэмсэхээр бэлэн байдаг юм.

Никарагуан арад гэгээрэлэй талаар ехэ амжалтануудые түйлаа. Революциин урда тээ ороной хүдөөгэй хүн зоной 90 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан. Түлбэригүй һуралсал тухай хуули илалта түйлаһан революциин түрүүшын декредүүдэй нэгэниинь болоо һэн. 1980 оной хабар орон дотор үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха олониитын кампани эхилээ бэлэй. Никарагуада энэ кампанида хабаадагшадые «бригадистнууд» гэжэ нэрлэдэг. Атлантическа далайн эрье дээрэхи загаһашадта, индеецүүдэй һуурин тосхонуудта, Чинандегиин ба Леоной банан суглуулагшадта тэдэнэр айлшалжа, үзэг бэшэгтэ һургажа эхилээ һэн. 1980 оной майн 18-да Чинандеги гэжэ департаментын Нанситаль гэһэн һуурин тосхондо бандидууд залуухан «бригадист» Грегорио Андрадиие зэрлиг муухайгаар алаһан юм.

Гэбэшье таряашадта гансал эрдэм мэдэсэ бэшэ, мүн революци тухай үнэн үгэ хүргэдэг патриодуудые хархис хүсэнүүд айлгажа шадаагүй. Орон дотор үзэг, бэшэг мэдэхэгүй байлгын хэмжээн 12,9 процент хороогдоо. Мүнөө миллионһоо дээшэ никарагуанецууд гэхэ гү, али республикын хүн зоной гурбанай нэгэ шахуу хубинь һурана. Эзэрхэг түримхэйшүүлэй энэ орондо ехэ гээгдэл хохидол хэдэгшье һаань, правительство национальна бюджедэй табанай нэгэ хубиие шэнэ һургуулинуудые барилгада, багшанарые бэлдэлгэдэ һомолдог юм.

Республика дотор һунгалтада тон ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай. Ороной түүхэдэ эгээл түрүүшынхеэ байгша оной ноябриин 4-дэ хараалагдаһан һунгалтада тэдэнэр хабаадаха эрхэтэй болоо юм. Республикын президентдэ болон Национальна Ассамблейн депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ эхилэнхэй. Оронои хархис хүсэнүүд Вашингтоной заабаряар һунгуулиин кампаниие революцида харша ябуулгадаа хэрэглэхые оролдоно. Католическа шажанай хархис толгойлогшонор, буржуазна партинууд гадаадын контрреволюцитай «хөөрэлдөө» хэхэ эрилтэ табина. США-гай ЦРУ баруунай этэгээдүүдэй туһаламжаар орон дотор «дотоодын фронт» гэдэгые байгуулха һанаатай. Никарагуада олоороо сугларһан зэбсэгтэ добтолгын болоһон ушарта энэ фронтые хэрэглэхэ түсэбтэй ха. Республикын гүрэнэй аюулгүй байдалые сахиха зургаанууд эдэ һэдэлгэнүүдыень эрид шууд зогсооно.

Уласхоорондын оршомдо Сандиногой Эхэ орониие ганцаардуулан хашаха гэһэн Рейганэй засаг захиргаанай түсэбүүдшье буруу һурэнхэй. Сагаан байшангай зүгһөө политическэ болон дипломатическа харата ябуулгануудай үүдхэгдэдэг байгаашье һаань, Никарагуагай уласхоорондын байдал бэхижэнэ. Тэрэ ООН-ой Аюулгүйн Соведэй гэшүүнэй хүндэтэ һуурине эзэлдэг Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй хүдэлөөндэ тэрэнэй нэрэ хүндэ улам ургана.

Байгша оной июнь һарада СФНО-гой Национальна хүтэлбэриин гэшүүн, Никарагуагай Национальна һэргээлгын правительствын хүтэлбэрилхы соведэй координатор Даниэль Ортегиин албанай хэрэгээр СССР ерэхэ үедэ адли тэгшэ эрхын, нэгэ нэгээ хүндэлэлгын гол ёһонуудай үндэһөөр элдэб һалбаринуудаар совет-никарагуан харилсаанууд амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ гэжэ хоёр тала ханалтатайгаар тэмдэглээ һэн. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко Никарагуагай хүтэлбэрилэгшэдэй хүсэлэл оролдолгонуудые дэмжэдэг тухайгаа элирхэйлһэн, эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалаа аршалан хамгаалдаг никарагуан арадтай СССР-тэй нэгэн һаналтай байһан тухай мэдүүлээ һэн.

...Никарагуада хура бороотой халуун ороной уларил ерэжэ, ороной ниислэл Манагуа шэмэг һайхан болонхой. Тэрэнэй бульварнууд ногоон хибэсээр хушагдаа. Үйлсэнүүд ба талмайнуудынь Сандинис фронтын хара-улаан тугуудаар, никарагуан революционернүүдэй портредүүдээр шэмэглэн гоёогдонхой. СФНО-гой үндэһэ һуурие табигша Карлос Фонсекиин нэрые зүүдэг Манагуагай гол талмай һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Июлиин 19-дэ эндэ олон мянган никарагуан таряашадай хабаадалгатай митинг болохо юм. Революциин табан жэлэй ойдо тэдэнэр революциин манлай СФНО-е тойрон, жагсаалаа улам бэхижүүлнэ, американ хүлһэншэдэй эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэс табихаар, революциин түйлалтануудые аршалан хамгаалхаар, шэнэ общество байгуулхаар шиидэнхэй байһан тухайгаа мэдүүлнэ.

Александр ТРУШИН,
ТАСС-ай корр.

Манагуа.

СОЦИАЛИС ХАНИ ХАРИЛСААН

ГОЛ ОРОН БА СЭВ

...радай Республи... гэшүүн болоһон... ...яхан 22 жэл гүй... ...ис гүрэнүүдэй ...экономическа ха... ...да Танай ороной ...ар гээшэб, энэ ...лэһэн экономико, ...болон техникэ ...эр ехэ туһа хүр... ...асуудалтайгаар ...а байдаг АПН... ...дент С. Уянаев ...стрнүүдэй Сове... ...СЭВ-эй асуудал ...миссиин түрүү... ...эхи орлогшо ...дэнжавта ханда... ...Нүхэр Сэдэнжав

...эшүүн-оронуудай ...кономическа нэ... ...холбоо харилсаае ...нэгырүүлэн на... ...лексно програм... ...абтаһан юм. Тэ... ...шо үнгэрһэн түү... ...н болзорто эко... ...эдэлгэ улам үр... ...у арадуудай ажа... ...нууд бэе бэеэ ...мээн харилсадаг ...э бүгэдэ удаан ...эбэй ёһоор бэе... ...нэ туршада аса... ...проект амжал... ...эдхэгдөө. Эдэнь ...а» гэдэг нефтэ... ...Киембаевска а... ...нат, Усть-Илимэй ...промышленна ...«Союз» гэдэг гэ... ...р» гэдэг энерго... ...«Эрдэнэт» гэдэг ...амал-шанаржуул... ...болон бусад ...барилганууд бо... ...ха дүү гүрэнүү... ...еска түгэс хүсые ...үгжөөхэ хэрэгтэ ...оз, тэрэнэй эко... ...эрдэм, техникын ...социалис байгуу... ...дүршэлынь үндэ ...шанартай гэжэ ...дэглэлтэй.

...э ямаршье со... ...аха дүүгэй энэ ...гадуур амжалта... ...жэжэ шадахагүй... ...хэлэжэ боло... ...энэ холбоо ха... ...ар Монгол орон... ...ахын олон шэнэ ...бии болоо, продукци гадаадада гаргаха арга боломжонь дээшэлээ.

Дээрэ дурсагдаһан комплексно программа дотор МНР тушаа тусхай хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан юм. Тэрэнһээ хойшо Советскэ Союзай ба СЭВ-эй гэшүүн бусад оронуудай туһаламжаар хэдэн зуун промышленна объектнүүд МНР-тэ баригдаа. СССР, НРБ болон ЧССР-тэй харилсан ажаллаһанай ашаар манайда хамтын предприятинууд болон ажахын нэгэдэлнүүд бии болоо. Эдэ бүгэдын эсэстэ һүүлэй арба багахан гаран жэлэй туршада манай орондо промышленна продукци бүтээлгэ 2,8 дахин, национальна доход 2,1 дахин дээшэлбэ. Хүн зоной бодото олзонь 1,4 дахин, гадаадын худалдаа наймаанай эрьесэ 5 дахин ехэ болоо. Энэ турша соо МНР 5 дахин ехэ юумэ гадаадада гаргадаг болобо. Мүнөө үедэ Монгол орон СЭВ-эй оронуудай мяха ба мяханай продуктнуудай гадаадаһаа хангагдаха хэрэглэмжые 20 процентээр, нооһоной талаар 10 процентээр дүүргэнэ. Тэрэ тоодо Советскэ Союзай гадаадаһаа хангагдаха хэрэглэмжые эды шэнээнээр хангана гэбэл: мяха—15 процентээр, нооһо—21 процентээр, гуталда хэрэглэгдэхэ арһа шүрбэһэ—10 процентээр, плавикова шпат—50—60 процентээр.

Мүнөө үедэ МНР олон талын 25 хэлсээ бэелүүлхэ хэрэгтэ ба 30 научна томо асуудал шиидхэлгэдэ хабаадалсажа байгаа юм.

Социалис хани нэгэдэлэй оронууд шэнэ общество байгуулха асари ехэ ажал хэрэгээ уласхоорондын айхабтар шахардуу оршон байдалда бэелүүлнэ. Империалис хүсэнүүд, түбхын түрүүндэ США бидэндэ улам ехэ һаад түбэг татана. Иимэ эрхэ байдалда аха дүү гүрэнүүдэй нэгэдэл болон жагсаалые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, тэдэнэй экономическа ябуулга болон баялигуудые нэгэдхэхэ гээшэ угаа ехэ удха шанартай хэрэг болоно.

(АПН).

Улаан-Баатар.

Монголой арадай промышленностиин түрүүшын предприяти—Улаан-Баатарай комбинат байгуулагдаһаар 50 жэлэйнгээ ойе һаяхан тэмдэглэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллективые хүтэлбэрилэгшэ Д. Цэрэнхүндэв (зураг дээрэ— зүүн гарһаа) үнгэрһэн жэлдэ ухаалан зохёолгын 12 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна.

МОНЦАМЭ—ТАСС-ай фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

СААХАРАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮГЖЭЛТЫН ХАРАА ЗАМУУД

ГАВАНА. Республикын промышленностиин энэ шухала һалбариин мэргэжэлтэдэй нэгэдэхи научна зүблөөн дээрэ Кубын саахарай промышленностиин хүгжэлтын хараа замууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Эрдэм шэнжэлэлгын институтуудые, нимэ түүхэй эд үйлэдбэрилгэтэй холбоотой эмхинүүдые түлөөлһэн 200-һаа дээшэ шэнжэлэгшэ энэ зүблөөндэ хабаадалсаһан байна,

Саахарай хулһанай шэнэ, бүри ашаг үрэ ехэтэй сортнуудые бии болгохо талаар хүдэлмэри саахарай промышленностиин хүгжэлтын гол шэглэл болохо ёһотой гээд зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Элшэ хүсэнэй хэрэглэмжэдэ, саарһа үйлэдбэрилгэдэ саахарай хулһанай үлөөдэһэ бүри хүсэдөөр хэрэглэхэ арга боломжонуудые бэдэрхэ талаар Кубын эрдэмтэдэй урда шэнэ зорилгонууд табигдаба.

ТАРЯАШАДАЙ АМЖАЛТАНУУД

ХАНОЙ. Байгша табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлдэ Вьетнамай хойто хубидахи Тхайбинь провинциин таряашад гектар бүриһөө дунда зэргээр 60 центнер барайгар суглуулжа, үндэр дүнгүүдые түйлаба. Нүүрһэнэй олохон уурхайнуудай оршодог Куангнинь провинциие Вьетнамда горнягуудай хизаар гэжэ нэрлэдэг, харин урда хубидахи Бенче провинциие кокос модоной хизаар гэжэ нэрлэдэг һаань, Тхайбинь провинци ороной барайгар ехээр ургуулдаг район гээд нэршэнхэй.

Улаан мүрэнэй һалаада оршодог тус провинци барайгар тарижа ургуулхада тааруу зохид байгаалиин эрхэ байдалтай юм. Тэндэхи таряашад баян ёһо заншалнуудтай болонхой. Мүнөөнэй агротехническэ онол аргануудтай хамтархадаа, тэдэнь үндэр дүнгүүдые асардаг байна. Уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые олоор барилга, кооперативуудай ажалай эсэсэй дүнгүүдээр түлбэри абадаг болоһон түрүү арга үргаса дээшэлүүлхэ үндэһэ баримта болоно.

Мүнөө үедэ Тхайбиньда арадай ажахые комплексноор хүгжөөхэ хараа шугам бэелүүлэгдэнэ. Хүнгэн промышленностиин үйлэдбэриие горитойгоор дээшэлүүлхэ түсэб табигдана. Далайн олзобори саашадаа хүгжөөгдэхэ болоно. Тиигэбэшье сагаан оройһоной үндэр баян ургаса түйлаха гээшэ Тхайбиниинь гол зорилго байһан зандаа. Мүнөө жэлдэ эндэхи таряашад 600 мянга шахуу тонно сагаан оройһо суглуулха уялга абанхай.

АЛТАН МЕДАЛЬ ОЛГОГДОБО

БРАТИСЛАВА. Словацка Социалис Республикын ниислэлдэ боложо байһан уласхоорондын химическэ «Инхеба» яармаг дээрэ эрхим экспонадуудай конкурсын дүнгүүд мэдээжэ болобо.

Братислава хотын дунда зуун жэлнүүдэй залнуудай нэгэндэ алтан медальнуудые барюулха баяр ёһолол үнгэрбэ. Яармагай эгээл дээдэ шагналнуудай нэгэниинь СССР-эй Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ талаар министерствын эльгээһэн амофос үтэгжүүлгэдэ олгогдобо. Тэрэ техническэ, овощой болон үрэ жэмэсэй ургамалнуудта зорюулагдана. Амофосой һайнаар шэнгэдэг, хүрьһэндэ ямаршье бодосуудые үлөөдэггүй байһаниинь шухала юм. Оршон тойронхи байгаалида хоро хэхэгүй химическэ үтэгжүүлгэнүүдые бии болгохо гэһэн тус яармагай гол эрилтэнүүдэй нэгыень совет химигүүд дүүргэһэн байгаа бшуу. Советскэ Союзда бии болгогдоһон ашаг үрэ ехэтэй амофос гэжэ азотно—фосфорой үтэгжүүлгэ ехэтэ хэрэглэгдэдэг болонхой. Тэрэ дэлхэйн олохон оронуудта, тэрэ тоодо Чехословакида эльгээгдэдэг.

СОВЕТ ЗАХИЛШАДТА — ТЕПЛОВОЗУУДЫЕ

БЕРЛИН. Хеннингсдорфой машина бүтээгшэд «ЭЛ-20» түхэлэй хүсэ ехэтэй промышленна шэнэ дүрбэн электропоезд совет захилшадта эльгээбэ. СССР-эй элдэб районуудта ашагта малтамалнуудай томо ехэ уурхайнуудта тэдэнэр хэрэглэгдэхэ байна.

Ашагта малтамал олзоборилгын совет промышленностьда тусгаар зорюулагдажа, «Ганс Баймлер» заводто шэнэ машина бүтээгдээ юм. Нэгэ локомотивһаа, хоёр моторно вагонһоо бүридэһэн энэ электропоездын хүсэн юрын гурбан электровозой хүсэнтэй адли юм. БАМ-ай оршондо һаяхан үнгэргэгдэһэн туршалганууд тэрэнэй ашаглалгын эрхим шанарые батадхаа юм. Тэрэ зургаан градус хүрэтэр дабаае дабаха, нэгэ рейс хэхэдээ мянганһаа дээшэ тонно руда зөөхэ аргатай. Машина дизельнэ приводээр хангагданхай. Энэнь замай электрижүүлэгдээгүй участогуудта тэрэниие хэрэглэхэ арга олгоно.

ШЭНЭ ГАЗАР АГЛАН ХЭРЭГЛЭНЭ

...БААТАР. Арадай Монголдо шэнэ газар ашаг... ...эхэ хэрэг эршэмтэйгээр ябуулагдана. Түбэй ...аймагуудай механизаторнууд мүнөө жэлдэ ...ан талмайе хахаланхай. Энэ табан жэлдэ рес... ...оройһоной поли 250—300 мянган гектараар ...э ёһотой.

...едэ тарилгын талмай 1 миллионһоо дээшэ ...оно. СССР-эй туһаламжаар байгуулагдаһан 40 ...өө ажахын нэгэдэлнүүд, һүнэй оньһожоруу... ...фермэнүүд хүдэлнэ. Энэ табан жэлдэ совет ...ай туһаламжаар байгуулагдажа байһан объ... ...дунда 150 мянган гектар шэнэ газар комплек... ...глан хэрэглэхэ госхозууд оролсоно. Элитнэ ...энгэ тарижа ургуулха ажахы, элеваторнууд, ...үтэгжүүлгэ хада галха складууд, трактор ...байнуудые заһабарилха мастерскойнууд, авто... ...ые техническэ талаарнь хангаха пунктнууд ...а оруулагдаха байна.

...ажахын министерствэһээ ТАСС-ай корреспон... ...дээсэһэнэй ёһоор, Советскэ Союзай туһалам... ...хэмжээнэй гидромелиоративна хүдэлмэри үн... ...р, уһалагдадаг газарай талмай үргэдхэгдэхөөр ...на.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС · АПН

АНГЛИИН КОММУНИСТНУУДАЙ УРЯА

ЛОНДОН. Консервативна правительствын арад зондо харша политикые буруушаалгын тэмсэл эдэбхижүүлхэ гэһэн уряатайгаар Великобританиин Коммунис парти Англиин ажалшадта, ороной бүхы демократическа хүсэнүүдтэ хандаба.

Британиин хүдэлмэришэн анги болбол, «ороной политикые хубилгахын түлөө тэмсэдэг бүхы англичанинуудай олониитын хүдэлөөнэй манлайда байха бодото арга боломжотой» гээд КПВ-гэй гүйсэдкомой заседани дээрэ һайшаагдаһан дотоодын политическэ байдал тухай элидхэл дотор тэмдэглэгдэнэ. «Морнинг стар» газетэ тус элидхэлые толилһон байгаа. Ажалшад ториин кабинедэй хараа шугамые буруушаан тэмсэхэ зэргэтэй гээд документ дотор онсолон заагдана.

Великобританиин Компартиин һанамжын ёһоор, 20 шахта хаажа, 20 мянган ажалшадые ажалһаань гаргаха гэһэн шиидхэбэриие буруушааһан Англиин горнягуудай ниитэ национальна буһалгаан мүнөөнэй байдалдахи шухала эрхэ нүхэсэл болоно. Шахтернуудай буһалгаан ажалшадай зэргэнүүдые жагсаалгада, хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй эдэбхиие дээшэлүүлгэдэ нилээд туһа нэмэри болоо гэжэ КПВ тоолоно.

ДАЙН ДАЖАР БУРУУШААЛГЫН ЭСТАФЕТЭ

ТОКИО. Американ атомна бомбодолгоһоо хохидогшодой Хиросимадахи хүшөөтэй урда носожо байдаг хэтэ мүнхын галһаа аһаагдаһан гал дүлые эндэхи Эб найрамдалай паркһаа эхилһэн дайн дажар буруушаалгын эстафетэдэ хабаадагшад абажа ябана. Залуушуулай нютагай эмхинүүд болон профсоюзуудай уряагаар тэрэ үнгэргэгдэнэ. Эстафетэдэ хабаадагша 600-гаад хүнүүд Хиросимын префектурын 87 хото городууд болон һуурин тосхонуудаар 1300 километрһээ дээшэ зам гаталха болоно.

Зобожо тулиһан Хиросимын газар дээрэ эб найрамдалай эстафетэ гурбадахяа үнгэргэгдэжэ байнхай. Эстафетын үнгэргэгдэхэ үедэ эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй эдэбхитэд митингүүд болон жагсаалнуудые үнгэргэхэ, Японой газар дээрэхи США-гай сэрэгэй баазануудые усадхалгада туһа нэмэри хэхэ эрилтэтэй бэшэгүүдые засагай нютагай зургаануудта барюулха байна.

Япон залуушуул хадаа Алас-Дурнада уласхоорондын байдалые һужэрөөхэ, Японой олтирогуудые түрүүшын сохилто хэхэ американ ядерна хэрэгсэлнүүдые табиха талмай болгохо гэһэн Вашингтоной захиргаанай мүнөөнэй ябуулдаг аюултай политикые буруушаан тэмсэдэг эб найрамдалай тала баримталагшадай дайшалхы отрядуудай нэгэниинь юм. Алас-Дурнын райондо байдаг американ корабльнууд дээрэ ядерна һомотой «Томагавк» гэжэ далита ракетэнүүдые тодхолгые буруушааһан залуушуулай ехэ жагсаал ороной 28 префектурада боложо үнгэрөө.

Г. ХОЛЛОЙ ИНТЕРВЬЮ

НЬЮ-ЙОРК. Рейганэй засаг захиргаанай дотоодын монополис политикые США-гай Коммунис партиин генеральна секретарь Гэс Холл эрид буруушааба. Панхаруудтаһан экономическа хараа шугамые сагааруулха гэһэн Сагаан байшангай эзэнэй һэдэлгэнүүд хүн зониие гэнэдхээхэгүй байха гээд, «Дейли Уорлд» газетэдэ интервью үгэхэдөө, тэрэ мэдүүлһэн байна. Сэрэгэй үйлэдбэритэй холбоотой һалбаринуудтахи дүнгүүдые урдаа барижа, экономикын «һэргээгдэһэн» тухай худал хуурмаг бодомжо бии болгохые Рейган оролдоно. Харин бүхы дээрээ ороной промышленностьда горитой бэрхэшээлнүүд ушарна гээд тэрэ онсолон заана.

Жэшээнь, Рейганэй засаг захиргаанай зонхилһон жэлнүүдтэ американ хүн зоной ажабайдалай хэмжээн 20 гаран процентээр доошолһон, орон дотор ажалшадай салин хүлһэн дунда зэргээр 5 процент хороогдоһон, тиихэдэ үгытэйшүүлэй тоо 5 миллион хүнөөр олошорһон байха юм. Мүнөө үедэ 10 миллион эрхэтэн медицинскэ хангалга абаха аргагүй, олон түмэн үгытэйшүүл тэдхэмжэ абахые болинхой, гээд американ коммунистнуудай хүтэлбэрилэгшэ зааба. 24 миллионһоо дээшэ американецууд хүдэлмэригүй юм. Тэдэнэй олонхинь үсөөн яһатанай түлөөлэгшэд болоно. Энэнь правительствын социально-экономическа политикын расис шэнжэ тухай тодоор харуулна.

Дж. ШУЛЬЦЫН ДЭНШЭЛГЭ

КАНБЕРРА. Зүүн-Урда Азиин болон Номгон далайн оронуудаар дэншэлгээ түгэсхэхэ зуураа, США-гай гүрэнэй секретарь Дж. Шульц Шэнэ Зеландиһаа Австрали ерэбэ. Веллингтондо эхилжэ байгаа АНЗЮС-ай сэрэгэй бүлэглэлэй соведэй сессидэ тэрэ хабаадаха юм. США-һаа гадна Австрали болоно. Шэнэ Зеланди тус бүлэглэлэй гэшүүд болодог.

Шэнэ Зеландида һаяхан боложо дүүрэһэн парламентска һунгалтануудай һүүлээр АНЗЮС-ай ээлжээтэ сесси болохонь. Энэ һунгалтада лейборис парти илалта түйлаа юм. Шэнэ Зеландиие болон оршон тойронхи 200 милиин далайн дайдые «ядерна зэбсэг хэрэгсэлгүй зоно» гэжэ соносхохо тухай һунгалтын урда тээ партиин үгэһэн үгые ойрын сагта бүридхэгдэхэ лейборис правительство дүүргэхэ байна гэжэ тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ Д. Лэнг батадхаба. «Манай хараа шугам тодо ойлгосотой юм,— гээд тэрэ телевизорээр үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.—Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй, мүн тэрэшэлэн атомна двигателиин түхеэрэлгэнүүдтэй американ болон бусад сэрэгэй корабльнуудые Шэнэ Зеландиин портнуудта болон харьяата уһан дайдада орохыень бидэ хорихобди».

ПАЛЕСТИН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХЭЛСЭЭНДЭ ГАР ТАБИГДАБА

АЛЖИР. ФАТХ, Палестинын Демократическа болон Сүлөөрэлгын арадай фронтнууд (ДФОП ба НФОП), Палестиные сүлөөлхэ фронт (ПФО) болон Палестинын Компарти (ПКП) гэһэн палестин түрүү эмхинүүдэй хоорондохи хэлсээндэ гар табигдаба. Алжирта ба Адендэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй эсэстэ тэрэ түйлагдаа юм.

Арабууд - палестинынхидэй ори ганса хуулита түлөөлэгшэ болохо Палестиные сүлөөлгын эмхиин (ООП) зэргэнүүдэй жагсаан бэхижүүлэгдэһэниинь документ дотор батадхагдана. Палестин арадай бодото аша туһада харюусадаг тэрэнэй патриотическа хараа шугамые улам бэхижүүлхэ шухала. Байгша оной сентябриин 25 болотор Палестинын Национальна соведэй (НСП) ээлжээтэ сессиие зарлаха гэжэ хөөрэлдөөндэ хабаадагшад хэлсэбэ. Эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ Палестинын революциин хүсэнүүдые командалагшын орлогшо Х. Вазир энээн тухай мэдүүлбэ.

Эрхэ сүлөөгэй болон бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалай түлөө, империализмын ба сионизмын эзэрхэг түримхэй һанаашалгануудые буруушаан тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдтэй палестин арад харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ хүсэлтэй байна гэжэ энэ хэлсээн гэршэлнэ.

МУЗЕЙН ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭ ЕХЭ

Ажалшадай болон залуушуулай дунда үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха асуудалда манай Коммунис парти горитойхон анхарал хандуулдаг гээшэ. Тиимэһээ партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, материальна болон оюун ухаанай соёлой түүхын ёһото жэшээ дээрэ совет патриотизмые, интернационализмые, ажалда хүндэтэйгөөр хандалгые хүмүүжүүлхэ талаар музейнүүд олон шэглэлтэй хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэжэ байдаг. Музей хадаа театр, кино, концерт шэнгеэр хүн зоной оюун сэдьхэлэй хүбшэргэйе хүлгөөхэ өөрсэ хүсэтэй гээшэ.

Анхан хооһон зэрлиг хизаарта хэм хэмжээгээрээ асари ехэ, мүн удха шанарайнгаашье талаар гүнзэгы түмэр замай барилгатай нягта холбоотой үйлэ хэрэгүүд, БАМ-ай барилгашадай ажалай баатаршалга, мүнөөнэй гайхамшагта үе саг тухай «БАМ— XX зуун жэлэй барилга» гэһэн Северобайкальск хотын музейн экспонадууд хөөрэнэ. Манай музейтэй танилсахаяа ерэһэн хүн зон БАМ-ай шэнжэлгын түүхэ, барилгын ябаса болон түйлалтанууд тухай һонирхолтой шэнэ мэдээсэл абахаһаа гадна, юундэшьеб энэ ехэ барилгада өөрөө хабаатай шэнгеэр һанадаг хаш. Эндэһээ манай музейн алдар суу эхи абадаг байжа болоо. Музейдэ табигдаһан зүйлнүүдые хүн зондо харуулжа, тэдэнээ тайлбарилгаар хүдэлмэрилэгшэдэймнай ажал дүүрэдэггүй. БАМ-ай барилгашадай, Северобайкальск хотын һуралсалай эмхи зургаануудай һурагшадай амаралтые, сүлөөтэй сагые аша туһатайгаар эмхидхэлсэлгэ мүн лэ бидэнэй гол зорилго болодог юм. КПСС-эй ЦК-гай «Үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань улам һайжаруулха тухай» тогтоолтой зохилдуулан, партийна, комсомолой болон профсоюзай органицинуудай үзэл-сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин комплексно түсэбтэ музейн коллективэй үнгэргэдэг хэмжээ ябуулганууд ородог. Тиимэһээ БАМ-ай түүхын музейн ябуулдаг ниитэ-гэгээрэлэй хүдэлмэри Северобайкальскын ниитын эмхи зургаанудай, барилгашадай ажабайдалтай нягта холбоо барисаатай байһаараа илгардаг. Жэшээлхэдэ, комсомолой биледүүдые барюулга, БАМ-ай Буряадай участогай түрүүшын барилгашадтай уулзалганууд музейдэмнай заншалта болонхой. Түрүү музейнүүдэй жэшээгээр СССР-эй эрхэтэнэй паспорт барюулга, комсомолой нээмэл суглаанууд, музейдэ шэнэ экспонадуудые баяр ёһололой оршон байдалда дамжуулалга, хүдөө нютагуудаар ябажа, барилгашадтай уулзалганнуудые эмхидхэлгэ болон бусад хэмжээ ябуулганууд һүүлэй жэлнүүдтэ заншажа эхилэнхэй. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэлгэдэ партийна болон комсомолой органицинууд, дайнай болон ажалай ветеранууд сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэдэг гэжэ тэмдэглэлтэй.

Северобайкальскын паспортна столтой, «Дружба» гэжэ кинотеатртай сугтаа хуулиин наһа гүйсэгшэдтэ СССР-эй эрхэтэндэ паспорт барюулгые эмхидхээ бэлэйбди. Баяр ёһололой оршон байдалда Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран А. С. Черданцевай, ажалай түрүүшүүлэй болон дотоодын хэрэгүүдэй таһагай түлөөлэгшэдэй хэлэһэн амаршалгын үгэнүүд Олег Сазонов, Валерий Каньшев болон бусадта удаанаар хадуугдаһан байха.

Хотын һургуулинуудай ахамад классуудай һурагшадые музейдээ урижа, «Хүн ажалаараа алдар солотой» гэһэн асуудалаар уулзалгануудые эмхидхээбди. Уулзалгануудта хабаадаһан хирург, маркшейдер, библиотекарь, архитектор, журналист, барилгашан тэдэнэрэй мэргэжэл шэлэхэдэнь туһатай зүбшэлнүүдые хэлэжэ, һурагшадай асуудалнуудта харюусадаг юм.

БАМ бүгэдэ арадай хабаадалгатайгаар бүтээгдэжэ байһан интернациональна барилга мүн. Һургуулиин һурагшадай, мүн ажалшадые интернациональна талаар хүмүүжүүлгэ тусхай тематическа экскурси, лекци болон хөөрэлдөөнүүдэй аргаар ябуулагдадаг. Жэшээлхэдэ, «Хойто-Байгалай эвенкнүүд», «Буряад орон үсэглэдэр, мүнөөдэр», «БАМ—бүгэдэ арадай, интернациональна барилга», «Ленинградайхид БАМ-да» гэһэн лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд эмхидхэгдээ. Северобайкальскын 2-дохи дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагшадтай хамта үнгэргэгдэһэн комсомолой нээмэл суглаан олоной һайшаалда хүртөө һэн. «Патриотизм ба интернационализм имагтал совет арадай шэнжэ шарай» гэжэ нэрлэгдэһэн суглаанда һургуулиин багшанар, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Б. Бритиковэй хүтэлбэрилдэг замай монтёрнуудай бригадаһаа шефүүд хабаадалсаһан байна. Аха дүү союзна республиканнуудта зорюулагдаһан планшедүүдые, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые һурагшад эртээнһээ бэлдэһэн байгаа. Олон яһатанай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн бригада тухай шефүүд хөөрэхэдөө, имагтал нүхэр ёһоной харилсаан, бэе бэеэ хүндэлэлгэ, хамтын хэрэгэй түлөө нэгэн һанал бодолоороо коллективнай шалгаржа, ажалай үндэр амжалтануудые түйлаа юм гэжэ хэлээ һэн.

Хүн зоной зүрхэ сэдьхэлдэ хадуугдама, һонирхолтой хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхын тула музеймнай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ онол аргануудые саг үргэлжэ хэрэглэжэ байдаг. Тиимэһээ үзэл сурталай, интернациональна ажалаар хүмүүжүүлгын зорилготой хэмжээ ябуулгануудынай ажабайдалтай нягта холбоотой, мүнөө үеын геройнуудай хабаадалгатай байдаг гээшэ.

Эдэ бүгэдэһөө тобшолол хэхэдээ, БАМ-ай түүхын музей өөрынгөө ниитын үүргые дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Гансал үнгэрһэн жэлэй туршада 10.787 хүн музейтэймнай танилсаа, 220 экскурси эмхидхэгдээ, 48 лекци уншагдаа. Музейдэ ниитын 16 хэмжээ ябуулга үнгэргэгдэһэн байна. Тиихэдэ музеймнай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудаар ябажа, олон тоото хөөрэлдөөнүүдые эмхидхээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ музейтэймнай танилсаха дуратай хүн зоной, илангаяа залуушуулай олошоржо байһан ушар бидэниие баясуулна. Гадна музеймнай һайшаалай дэбтэр соо бэшэгдэһэн харагшадай һайн һайхан үгэнүүд бидэнэй хүдэлмэридэ ёһотой сэгнэлтэ табина гээшэ.

З. БАДАРХАНОВА,
БАМ-ай түүхын музейн ахамад научна хүдэлмэрилэгшэ.

Нютаг нюта[...] һони[...]

ЭРДЭМЭЙ ҮШӨӨ НЭГЭ

Зүүн Сибиринн технологическа институдай биологохимическэ кафедрые даагша, Буряадай АССР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша Владимир Жигжитович Цыреновтэ биологиин эрдэмэй доктор гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргын олгогдоһон тухай тогтоол СССР-эй Науканудай академиин Сибириин отделениин Президиум һаяхан батална.

Нүхэр Цыренов һүүлэй хэдэн жэлэй туршада шэнжэлхы ехэ хүдэлмэри хэжэ, республикын эрдэмтэдэй дундаһаа эгээн түрүүлэн биологиин эрдэмэй доктор болобо. Тэрэ һүүлэй жэлнүүдтэ табяад научна шэнжэлгэ хэжэ, хэблэлдэ толилуулһан, СССР-эй эрдэм шэнжэлэгшэдэй дунда авторска арбаад үнэмшэлгэтэй болоо юм. Тиихэдэ бүхэсоюзна болон уласхоорондын конференцинүүд дээрэ 14 удаа элидхэл хэһэн байха юм. Эрдэмэй доктор болоһон В. Ж. Цыреновэй шэнжэлгэнүүд мүнөө Ленинград, Ригэ хотонуудай предприятинуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи микробиологиин промышленностиин
главна управ[...]
лата эрдэм-ш[...]
союзна инст[...]
гуудтай бодо[...]
лые шэнжэлд[...]
гиин тусхай
В. Ж. Цырен[...]
доктороой дис[...]
жалтатайгаар
рэнэй шүүмж[...]
ноймнай мэдэ[...]
тэд — академ[...]
кер, эрдэмэ[...]
В. Д. Самуи[...]
ковский гэгш[...]
дые хэхэдээ,
жэлгэнүүдтэ
үгэһэн байна.
Буряад оро[...]
тэдэй дундаһа[...]
лэн биологиин
тор болоһон
СССР-эй Нау[...]
демиин академ[...]
вай хүтэлбэ[...]
жа гараа юм.
реновэй шэнж[...]
мэридэ эрдэм[...]
А. М. Безбо[...]
Грачева, И. [...]
шэд горитой [...]
лээ.
Т. П[...]
технологическ[...]
техническэ т[...]
сэлэй ахалаг[...]
М. [...]
химиин эрдэм[...]

ҺУРАГШАДАЙ ХҮ[...]

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэдэг Буряадай техникумдэ һурагшад хүдөө нютагуудта практикада гарахадаа, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ горитой туһа нэмэри үзүүлдэг юм.

Байгша ондо һурагшаднай Хориин районой Үдын, Яруунын районой Иисэнгын совхозуудта хабарай тарилгада хабаадаһан байна. Тиихэдэ тусгаар нэгэ бүлэг эмхидхэгдэжэ, Бэшүүрэй районой Бүлюутын совхоздо байрын гэр барихаар эльгээгдэһэн. Тэрэ бүлэгнай богонихон сагай хугасаа соо (нэгэ һара) гансал өөһэдынгөө хүсөөр хоёр квартиратай гэр бариһан байна.

Техникумэйм[...]
рагшад, ниит[...]
эдэбхитэйгээр [...]
хэд Гончик-[...]
Сергей Дарма[...]
цев, Жаргал [...]
тор Бутаков [...]
ной ажаһууха [...]
рюусалгатай [...]
һан байна.. Ш[...]
тэрэниие оро[...]
баяр баясхал[...]
ехэ дэмбэрэл[...]
хэрэг болоно.
Эндэ дурса[...]
һая техникум[...]
дэбтэртэ ору[...]
техникумэй [...]

БАРУУН-БУЛА[...] ХҮХЮУТЭ[...]

Баруун-Булаг гэжэ үзэсхэлэнтэ газарта Ноёхоной дунда һургуулиин ажалай болон амаралтын лагерьта хүлгөөтэй. Эндэ долоодохи, наймадахи, юһэдэхи классуудай һурагшад түрэл ажахынгаа 2,5 мянган хурьгадые харууһална.

— Һурагшадай зунай амаралтын эхилэмсээр ажалай болон амаралтын лагерьта амарха зуураа ажал хэхэ дуратайшуулые бүридхэдэгби, —гэжэ тус һургуулиин директор Д. Г. Дармаева хөөрэнэ. —Лагерьта ажаллаха дуратай хүбүүд, басагадай тоо жэл бүри олошорно. Тэдэнэй эрхимүүдэйнь эрхимүүдые һурагшадай үйлэдбэриин бригадада абадагбди. Ажаллаха, амарха графигые бригадын совет зохёодог. Гэшүүдэйнгээ хэһэн ажалайнь шанарые шалгадаг юм.

Энэ лагерьта һурагшадай ажаллажа олоһон мүнгэнэйнь зариманиинь һургуулиие шэмэглэлгэдэ, үлэһэниинь хүүгэдтэ үгтэдэг. Байгша ондо мебель, шэрээнүүдые худал-
дан абалгада, [...]
нэгэ корпусы[...]
мүнгэн гаргаш[...]
Зунай үедэ [...]
лагерьта аж[...]
һайн дураар[...]
залуушуулай [...]
орожо хүдэл[...]
дэ, мүнөө [...]
бүридэһэн [...]
шуулай хоёр [...]
хэгдэнхэй. Ма[...]
олон хүбүүд, [...]
колхоздоо аж[...]
Юуб гэхэдэ, [...]
амаралтын ла[...]
малшадай аж[...]
дүтэ танилсан[...]
баритай болон[...]
ла, харюусалг[...]
һайнаар хүдэл[...]
урмашуулагда[...]
хэдэ, нёлон[...]
дэлһэн һур[...]
путевкоор о[...]
лэл Москва х[...]
тай нютагаа б[...]
жэлдэ һурагш[...]
тойгоор ажалл[...]
дана.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Союз Т-12» онгосо ниидхүүлэгдэбэ» —ТАСС-ай мэдээсэл. «Союз Т-12» онгосын экипажай гэшүүдэй намтарнууд. «Албанай хэрэгээр Москва ерэбэ»— ТАСС-ай мэдээсэл. «Тэжээл бэлэдхэлгын һайндертэ — бултадаа» — түрүү бэшэг. «Мүнөө болотор унжагайрһан зандаа»— А. Трухинай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Соведүүдэй хүдэлмэри. «Депутадуудай үндэр уялга»— П. Лазаревай статья. Тэжээл бэлэдхэгшэдэй анха-
ралда. «Мал[...]
хэрэглэлгэ» [...]
С. Цырендор[...]
тья. Түрэл [...]
«Правда Бур[...]
харюусана. [...]
лэйнгээ урья[...]
ловиной расс[...]
Гурбадахи [...]
«Багшанарай[...]
жэлэлдэ»— [...]
статья.
Дүрбэдэхи [...]
«Шэнэ түйлэ[...]
лүүлэгдээгүй [...]
Бадмаевай ст[...]
мнай хэрэг[...]
вагай статья. [...]
суурта»— В. [...]
сказ. Нютаг [...]
Соносхолнууд[...]

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой хэбшэн Анатолий Иванович Босиков — авиамоделизмын талаар спортын мастер. Анатолий Ивановичай хүтэлбэрилдэг эдир авиамоделистнүүдэй кружогто үхибүүд дуратайгаар ябадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. И. Босиков үхибүүдтэ зүбшөөл, заабари үгэжэ байна.

А. ШОНЖОЛОВОЙ фото.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Буряадай хүдөө ажахын институдта студентнэрэй барилгын отрядуудые эмхидхэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдадаг. Тиимэһээл эндэхи студентнэрэй хэрэгүүд жэл бүри урагшатай.

Ногоон штормовко гурбадахи жэлээ үмдэһэн 133-дахи группын студент, «Сэлэнгэ» отрядай командир Владимир Бадматаров шэнэ амжалтануудта зоригжобо. Нёдондо тэрэ уласхоорондын студенческэ отрядай бүридэлдэ ГДР-тэ хүдэлжэ гараһан юм. Энэл группын студент Аркадий Шантагаров хоёрдохёо барилгын отрядай бүридэлдэ оролсоо. Мүнөө тэрэ отрядай мастераар томилогдоо. Энээнэй урда тээ тэрэ Хайлюль һуурида Ивашкинска загаһа олзоборилгын заводто хүдэлөө һэн. Аркадиин иигэжэ хөөрэһые һананаб:

— Загаһа һайнаар, шанартайгаар дабһалхын тула ехэл оролдоообди. Загаһанай таһалгаряагүй орожо байхадань, минуташье һууха зай олдохогүй. Эсэгдэнэ даа нилээд. Заримандаа һуниндөө хүдэлхэбди. Нэгэ доро 70 — 80 тонно дабһа, үгышье һаа цемент баржаһаа буулгаха саг гараха

«Сэлэнгэ», «Буревестник» отрядуудай бүридэлдэ ороһон басагад бүхы туршалгануудые дабажа гараха гү? 426-дахи группын студент Георгий Сенокосов хоёрдохи зунаа барилгын отрядта хүдэлхэнь. Найдамтай хүбүүд, басагад эндэ сугларанхай гэжэ тэрэ мэдэһэн тула урма баяртайгаар дахинаа хүдэлхөөр шиидээ һэн.

236-дахи группын студентнэр гүйсэд зоригжолтой. Эдэнэр командир Арутюн Даниляанай хүтэлбэри доро 55 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэхэ уялга абанхай.

Мүнөө студентнэрэй ажалай гурбадахи семестр түлэг дундаа.

Н. ГОНЧИКОВА.

ХАРАГШАДТА ДУРАДХАГДАНА

ШЭНЭ, ХУУШАНШЬЕ— АДЛИ ҺОНИРХОЛТОЙ

Республикымнай нииислэл хотын болон хүдөө нютагуудай кинотеатрнуудта июль һара соо харуулагдаха совет киноленнтэнүүдэй дундаһаа **«Пароль «Отель Регина»** гэжэ фильм онсо һонирхол татахаар хүлеэгдэнэ.

1918 он. Совет Туркестанда айхабтар орёо шанга байдал тогтонхой байба. Республика тээшэ баруун, зүүн, хойто зүгүүдһээнь хасаг атамануд Кедров, Анненков болон Зайцев гурбанай полкнууд шэглүүлэгдэнхэй. Үшөө тиихэдэ Англиин интервентнүүд урда зүгһөөнь заналхай һэн. Харин дотоодын дайсад—революцида харша ябуулга эмхидхэнхэй талзуурна.

ВЧК-гай тусхай таһагта залуу чекист Расул Хусанбековтэ Туркестанай сэрэгэй нюуса организацида шурган ороод, тэдэнэй бүхы гэшүүдэй список мэдээд, нютагай ЧК-да дамжуулха гэһэн айхабтар аюултай, харюусалга ехэтэй даалгабари үгтэбэ...

Революционер Расул Хусанбеков (актер Мурат Раджабов) гайхалтай һонин хуби заяатай хүн. Тэрэ Сибирьтэ сүлэлгэдэ байһан, февралиин революцида эдэбхитэй хабаадаһан, удаань чекист болоһон намтартай. Харин мүнөө абаһан даалгабариинь ВЧК-гай түрүүшын ехэ даабари мүн байһан.

Фильм «Узбекфильм» студида буулгагдаа.

— Фильмэмнай үнэн болоһон үйлэ хэрэгһээ үндэһэтэй юм, —гээд тэрэниие найруулан табигшад тэмдэглэхэ зуураа уран зохёолшын өөрһөө һанан нэмээхэ эрхые хэрэглээбэшье, бидэнэр Совет засагай түлөө тэмсэлдэ унаһан эрэлхэг зоригтой, революцида үнэн сэхэ байһан бодото хүнүүд тухай хөөрэхэ хүсэлтэй байгаа һэмди, — гэжэ мэдүүлһэн байна.

ТурЧК-гай коллегиин гэшүүн Хаккул Хусанбеков 1956 ондо наһа бараа; Туркестанай Республикын комиссарнуудай нэгэн Игнат Фоменко 1949 ондо дайсанай һабарһаа унаа; Узбегэй ССР-эй юстициин арадай комиссар Дост Устабаев 1964 ондо наһанһаа нүгшөө гэһэн бэшэгые фильмын түгэсхэлдэ уншанабди.

Туркестанда Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэлшэдэй нэрэнүүд оронноймнай түүхэдэ хэтын хэтэдэ оронхой юм. Мүнөө үеын Ташкент хотын үйлсэнүүд тэдэнэй нэрэнүүдые мүнхэлдэг.

Эдэл революционернууд, бодото нюурнууд, «Пароль «Отель Регина» гэжэ картинын геройнуудынь болонхой.

Фильмын гол герой Расул Хусанбековэй рольдо наадаһан Мурад Раджабов урдаа табиһан зорилгоёо шадамараар бэелүүлээ. Совет кино болон театрай мэдээжэ мастернууд Л. Кулагин, С. Коркошко, Б. Химичев, В. Павлов, Б. Хмельницкий гэгшэд М. Раджабовтай хамта наадана.

Киргизэй ССР-эй арадай артист, мэдээжэ режиссер Болотбек Шамшиевай **«Волчья яма»** гэһэн фильм мүн лэ олондо һайшаагдаха зэргэтэй. Тэрэнэй найруулан табиһан олон картина орон дотороо болон хилын саанашье шэнжэлэгшэдэй ба харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнхэй юм.

«Волчья яма» гэһэн шэнэ хүдэлмэри доторoo автор хүниие психологиин болон социальна байдалай талаар зураглахые һэдэнэ.

Фильмын үйлэ хэрэгынь мүнөө үеын Фрунзе хотодо үнгэрнэ. Олон мянган хүн зонтой үзэсхэлэн һайхан энэ хотодо пенсионер Шариповшье жаргалтай ажаһууха ёһотой бшуу. Теэд... Тэрээндэ ерэдэг хүнүүд юундэшьеб һэжэглэнги аймхайнууд. Сэбэр хэрэгээр ябаагүйнь элитэ. Үнэхөөрөө эндэ шонын эшээн бинил ха...

Тус фильмын гол геройн ролиие гүйсэдхэһэн Талгат Нигматулин дахинаа амжалта түйлаа. Тэрэниие бидэ «Седьмая пуля», «Пираты XX века», «Приказ: перейти границу» болон бусад фильмүүдһээ мэдэхэбди.

Хатуу шэрүүн дотортой, социалис обществотой зөрилшэгүй дайсан, холуур хүйтэн бодолтой алууршан — иимэл даа актерой шэнэ роль.

«Мосфильм» киностудида **«Прости меня, Алеша»** гэжэ фильм буулгагдаа. Нэгэтэ оройхон болоһон хойно гэртээ бусажа яһаһан Алеша хүбүүн (18 наһатай) асфальт дээрэ хэбтэһэн эхэнэрые харажархиба. Мэнэ-мэнэ нарайлхаяа байһан тэрэ эхэнэр Алешые нарайлалгын байшан хүргэхыень гуйба. Тэрэнэйнгээ бэедээ гар хүрэхэ һанаатай һудаһаяа отолһон тухай Алеша байшанда ерэхэдээ мэдээ һэн. Теэд Алёша танигдаагүй эхэнэрэй хуби заяанай шиидхэгдэхые хүлеэжэ, нарайлалгын байшанда үглөөгүүр болгобо. Хүлеэншьегүй ябаал һаа, Алеша ябахал байгаа. Харин тиигэжэ шадаагүй. Гар дээрээ үхибүүтэй үлэшэһэн Алёшодо бэрхэтэй байна. Теэд тэсэхэл хэрэгтэй. Инна магад бусажашье болохо...

18-тай Алешын ябадалые ямараар сэгнэлтэйб? Үхибүүнэй эхэ залуу. Инна этигэһэн, найдаһан инаг хайрата хүбүүндээ мэхэлүүлээд байхадаа, лаха ёһотой байгааб? Эдэ бүхы асуудалда залуушуул ондо ондоогоор хандаха байха. Тэрэнэй түлөө кино буулгагдана, зүбшэн хэлсэгдэнэ ха юм. Иимэрхүү үзэгдэлнүүд ажабайдалһаамнай үндэһэтэй.

Щепкинэй нэрэмжэтэ театральна училищиин студент Игорь Марычев (Алеша), ГИТИС-ые дүүргэжэ байһан Ольга Кочеткова (Инна) хоёр энэ фильмдэ түрүүшынхиеэ наадаба. Ольга гол роль гүйсэдхэхэһөө гадна энэ киногойнгоо дуунуудай үгыень зохёогоод, өөрөө гүйсэдхэһэн байна.

Мэдээжэ драматург Евгений Григорьевой сценариар режиссер Сергей Сычев **«Жил-был Петр»** гэжэ лентые «Беларусьфильм» студида буулгаа.

Фильмын гол герой Петр (актер Борис Невзоров) абари зангаараа, ажабайдалай орёо асуудалнуудта хандадагаараа бусадһаал һаа өөрсэ ондоо зантай хүн. Дүтынь хүнүүд, һамганиинишье тэрэниие ойлгожо ядадаг. Хүнэй ямаршье ябадалые, алдуу эндүүе тэрэ хүлисэхэгүй байна. Зэм хэгшэ заал һаа зэмээ эдлэхэ ёһотой гэһэн ойлгосые Петр хазагайршагүйгөөр баримтална. Һэшхэлэйнгээ хуулида тэрэ нэгэтэшье урбажа үзөөгүй.

Энэ фильмдэ Борис Невзоровһоо гадна Владимир Ивашов, Борис Сморчков, Наталья Сайко, Василий Корзун болон бусад наадана.

Дээрэ дурсагдаһан фильмүүдтэй зэргэ үхибүүдтэ гэжэ зорюулагдаһан тусгаар картинанууд дээрэ тогтоё.

«Уроки на завтра» Узбегэй ССР-эй кинематографистнууд шэнэ хүдэлмэриеэ иигэжэ нэрлэбэ. Голла-Тепе гэжэ бишыхан узбек һууринай һургуулиин 7 «б» классай һурагшад классаараа хэмһээ хэтэрэнхэй. Номоо үзэхэеэ, һургуулиин журам заршам сахихаяа болихоһоо гадна атарлажа ябаһан адуун һүрэгһөө мори барижа гүйлгэлдэнэ, нютаг зонойнгоо саадуудые «сэбэрлэжэрхинэ», багшадаа «гашуун дабһа» бэлдэнэ. Эдэ хүйхэрнүүдые болюулха багша оршон тойроншье үгы. Гэн гэтэр залуухан багша Самади гэдэг һайн дураараа 7 «б» тээшэ түрүүшын алхам хэбэ.

Хэдэн туужа болон рассказуудай автор Мурад Мухаммед Дост энэ фильмын сценарист байхаһаа гадна гол геройн (Самадиин) ролиие гүйсэдхэнэ.

«Актриса и трансильванцы» гэжэ румын фильм энэ һарада харахат. Хэдэн жэлэй урда тээ оронноймнай киноэкрануудта «Пророк, золото и трансильванцы» гэжэ румын картина табигдааша һэн. Һанана ёһотойт. Энээниие Румынидаа үнинэй алдаршаһан гурбан серитэй фильмын үргэлжэлэлынь гэжэ тоолоходо болохо. Үнгэрһэн зуун жэлэй эсэс багта Америкэ ороһон гурбан аха дүүнэр тухай фильм домоглодог. Түрүүшынь сериие хараад, дурлажа үрдиһэн геройнуудтаяа дахин уулзажа баярлахамнай гээшэ.

ГДР-эй криминальна полициин хүдэлмэриин юрын үдэрнүүдые **«Алиби будет обеспечено»** гэжэ фильмдэ харахабди.

Һаяхан түрмэһөө гараһан Хайнер (гол герой) гэр бүлэ болохо тухай соносхолоор Кэрстин гэжэ эхэнэртэй танилсахадаа, албанай хэрэгээр хариин оронһоо бусаба гэжэ этигүүлнэ. Амгалан байдалаа эхилхыншье тэндэ хуушан нүхэдынь Хайнерые оложо, амар заяаень үзүүлхэеэ болигоно.

Марк Твенэй романаар табигдаһан **«Принц и нищий»** гэжэ американ фильм олоной анхарал заатагүй татаха байха. Картинын режиссер Ричард Флейшер гэдэг совет харагшадта олон хүдэлмэреэрээ мэдээжэ aаб гаа, Жэшээлхэдэ, тэрэнэй «Викинги», «Новые центурионы» гэжэ фильмүүд манай ороной харагшадта ехэтэ һайшаагдаһан байна. Энэ удаашье тэрэ режиссерой хүдэлмэриин олоной анхарал татахань элитэ.

Эдэ бүгэдэ фильмүүдһээ гадна олон тоото харагшадай захилаар **«Чрезвычайное поручение»** (Арменфильм), **«Чингачгук — большой змей»** (ГДР) гэжэ киноленнтнүүд республикымнай экрануудта байгша һарада дахинаа харуулагдахаар түсэблэгдөө.

В. ПАВЛОВА,
кинофикациин талаар гүрэнэй комитедэй ахамад редактор.

СЕКУНДАШЬЕ ҮНЭТЭЙ БАЙГАА

Улаан-Үдэ станциин дотоодын хэрэгүүдэй таһагай подразделениин начальник —милициин капитан Борис Доржиевич Жапов аюултай гэмтэниие барихын тула шэн габьяа гаргаһанайнгаа түлөө РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар «Ниитын гурим сахиха талаар эрхимээр алба хэһэнэйнь түлөө» гэһэн медаляар тээсгэн шагнагдаһан байна.

Борис Доржиевич Улаан-Үдын түмэр замай техникумдэ һуража байха үедөө арадай дружинник болоһон юм. Тэрэ үезэр самбо барилдаанай дүрэ ба нюусануудтай танилсаһан намтартай. «Динамо» бүлэгэй спортивна мүрысөөндэ оло дахин хабаадажа, шангай һууринуудые эзэлдэг һэн.

Борис Жапов түрүүшээр республикын дотоодын хэрэгүүдэй министерствын оперативно-техническэ бүлэгтэ алба хэжэ эхилһэн. Тэндэ хүдэлжэ байхадаа, тэрэ түрүүшынхеэ гэмтэ ябадал хэгшэдтэй уулзаа һэн. Нэгэ ажахын хэрэгсэлэй эд бараа хэдэг таһалга соо танигдаагүй хүн «эшээлбэ» гэжэ мэдээсэл абтаба. Тэрэ танигдаагүй хүниинь милициин хүдэлмэрилэгшые хараһаар баруун гараа хармаан хударaа хэхэеэ яараба. Энээхэн үедэ нюдэ сабшаха зуура самбо арга хэрэглэхэдэнь тэрэнь унашоо һэн. Удаань тэрэнэй хармаан сооһоо пистолет хутага хоёрые абаба. Гэмтэ ябадал гаргаад, Владивостогһоо тэрьелжэ ерэһэн хүйхэр байгаа гэжэ һүүлээрнь элирүүлэгдээ бэлэй.

Милицидэ алба хэжэ байха үедөө нүхэр Жапов олон хулиган ба гэмтэ ябадалнуудые зогсоожо, уголовно олон хэрэгүүдые урагшатайгаар элирүүлһэн байна. Гэбэшье, нэгэтэ болоһон ушарые милициин капитан хэзээдэшье мартахагүй.

...Үнгэрэгшэ жэлэй зун бэлэй. Зэбсэгтэй гэмтэниие бариха гэһэн захиралта оробо. Капитан Жаповай хүтэлбэри доро түмэр замай станци шадар, вагонууд соогуур шалгалта үнгэргэгдэбэ. Шортоол даа, бэдэрэгдэһэн хүн олдобогүй.

— Ажалай дүүрэһэнэйшье удаа тэрэ гэмтэн тухай бодомжолжо ябаа һэм. Магад, уулзажа болохобди гэжэ һанаһан байгааб. Минии тиигэжэ һанаһамни зүб байба. Хаана уулзаа гэжэ һананат? Өөрынгөө гэрэй хажууда,— гэжэ Борис Доржиевич хөөрэбэ...

....Үдэшэ орой болоһон хойно Борис Доржиевич гэр бүлөөрөө дачаһаа ерэбэ. Тэрэнэй һамган Нина Алексеевна хүбүүнтэйгээ гэртээ, харин Борис машинаяа гаражда табихаяа ошобод.

Тэрэ үедэ һамганиинь нүхэртөө тэмдэг үгэжэ, гэрэй хажууда тэрэ гэмтэн байна гэжэ ойлгуулба.

Борис Доржиевич гараж сооһоо, гэртээ ерэһээр, хубсаһаяа һэлгэжэ үмдөөд, газаашаа түргэн гараба. Ярахал хэрэгтэй байгаа.

Харанхы болоһон байгаашье һаань, гэрэй буланда нэгэ хүнэй һүүдэр обёорбо. Тиигээд «Ши Валера гүш?» гэжэ асуугаад, (Валера гээшэнь хүршэ хүбүүнэй нэрэ байгаа) тэрээндэ сэхэ дүтэлбэ. Энээхэн хоорондо капитан тэрэ хүнтэй носолдошобо. Тэрэ гэмтэниинь бар хүсэтэй байжа, даб дээрэ диилдэжэ үгэбэгүй. Тиигээдшье буугай абяан наяршоо. Энэ үедэ секундашье үнэтэй, шиидхэхы удхатай болоо һэн. Һомон Борисой зүүн хүлые тудаһан байгаа. Гэбэшье тэрэ гэмтэнтэй тэмсэлээ үргэлжэлүүлбэ. Энэ үедэ Нина Алексеевна гүйжэ ерэһээр, гэмтэнэй субыень хуулажа абаба. Тэрэ субынь хармаан соо пистолет байгаа бшуу. Гэмтэн зугадан гүйжэ мэдэбэ. Хүлөө шархатаһан Борис Жапов тэрэниие айлгажа, хойноһоонь буудаадшье туршаа һэн.

Борисой һамган Нина дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хүдэлмэрилэгшэдтэ дуулгаад, удаань түргэн туһаламжын машина дуудан асараа.

Энэ һүниин «тулалдаа эй» удаа тэрэ гэмтэн баригдаа. Зүгөөр капитан Б. Д. Жапов больницада аргалуулһанай удаа хүнгэн бэшэ албаяа үдэр һунигүй үргэлжэлүүлжэ байһаар.

П. КАЗАРИНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.35— Үглөөнэй гимнастика. 9.50— Мультфильм. 10.30— Петр Капица тухай хөөрөөн. 11.40— «Шадамар гарнууд». 12.10—«Место встречи изменить нельзя»—5 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 13.15— Шэнэ һонин (13.20 хүрэтэр). 15.15— Шэнэ һонин. 15.30— Баримтата фильм. 16.20 —Ленинградай Гүрэнэй консерваториин фольклорно ансамблиин концерт. 16.45—«Четыре танкиста и собака» — олон серитэй уран һайханай фильм. 14-дэхи сери. «Над шлюзом». 17.35— Мультфильм. 17.45— Шатарай һургуули. 18.15— «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай».

Улаан-Үдэ. 19.00—«Байгал» —нютагуудай һонин. 19.10 — Киножурнал. 19.20 — «Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00— «Партиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн». Гусиноозерско ГРЭС. 20.30— Уласхоорондын шэнжэлэл. (буряадаар).

Москва. 20.45— «Место встречи изменить нельзя» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 22.00— «Время». 22.30— «Мне безразлично, что ты говоришь»— зүжэг. (ГДР). 23.55— Социалис оронуудай «Дружба-84» мүрысөөн. Гандбол. Эрэшүүл. Чехословакиин ба СССР-эй суглуулагдамал командханууд. ГДР-һээ дамжуулагдаха. 00.30 —«Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Слово о мостах»— телефильм. 9.50— Уран зурагай искусство». 10.20 —«Учитель музыки» — үхибүүдтэ фильм. 11.40—«Эжын һургуули». 12.10 — «Эрдэм ухаан—хүсэн». 12.55 —«Родом из детства». 13.35— СССР-эй Оборонын министерствын жэшээтэ нэгэдэхи оркестрэй концерт. 14.40— Испан хэлэн. 15.10— «Отклонение»— уран һайханай фильм. 16.30— «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 17.30 —Шэнэ һонин..

Улаан-Үдэ. 18.20— Камчат-
кын Арадууд[...]
най орденто [...]
театрай колл[...]
га.
Москва. 19.0[...]
хурдадхалга», [...]
бүхэндэнь — [...]
Улаан-Үдэ. [...]
очерк.
Москва. 20.0[...]
фильм. 20.25–[...]
арадай хооро[...]
Улаан-Үдэ. [...]
холнууд.
Москва. 21.0[...]
нойрсогты, 6[...]
Баледэй артис[...]
22.00— «Врем[...]
ре нашей [...]
һайханай ф[...]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08. зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь—2-50-52 секретариат—2-66 76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строитель ства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие— 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Гос[...] ственного комитета Бурятской АСС[...] делам издательств, полиграфии и [...] ной торговли г. Улан-Удэ. ул. Ленина [...] Н-02473. Заказ № 165. Индекс 0[...]